

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ)

"Gazeta" este în fiecare zi.
 ABONAMENTUL PENTRU ANȘTO-DUMINICĂ:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la dd. colectorilor.
 ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOVU:
 la administrațiune, piața mare
 nr. 22, etajul I., pe un an
 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 cr. Cu douăzeci de
 ocazi: pe un an 12 fl., pe
 șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Un exemplar 5 cr. v. a. sau
 15 bani.
 Astăzi abonamentele care
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 23.—Anul LIII.

Brașov, Duminecă 28 Ianuarie (9 Februarie)

1890.

Brașov, 27 Ianuarie st. v.

Cunoscem acum fătul ce a
 resărit din creerii ministrului de
 culte și instrucțiune publică, a
 grofului ungurească Csaky: proiec-
 tul de lege despre Kișdedovuri.

Ce sunt Kișdedovurile au
 atlat cetitorii noștri din numeroii
 premergători de Duminecă ai
 „Gazetei“.

Ce scopu au Kișdedovurile pot
 să afle acumă chiar din gura ace-
 lora, cari vor să le pună în
 ființă.

Foia de căpeteniă a stăpânirii
 unguresc „Nemzet“ din Peșta, pu-
 blicându în Nr. 33 dela 3 Fe-
 bruarie st. u. proiectul de lege
 din vorbă, alcătuit de d-lu Csaky,
 îi face următoarea introducere:

„Treizezece mari naționale
 „multămescă acestu proiect de
 „lege și în trei laturi el ne va
 „aduce mari isbende. Celu dintăiu
 „interesu mare naționalu este in-
 „teresul obștesculturalu al
 „crescerea poporului, alu doilea este
 „interesul de poporare, alu treilea
 „este interesul naționalu, seu să
 „o spunem verde, interesul ma-
 „ghiarisării... O estraordinară in-
 „semnătate posedă acestu proiect
 „de lege pentru marile interese
 „naționale ale maghiarisării. Căci
 „decă este cu puțință pe v'unu
 „tărâmă maghiarisarea liniștită și pac-
 „nică, atunci acesta este tărâmă
 „asilului de copii, alu Kișdedo-
 „vurilor, unde micii prunci ai
 „naționalităților nemaghiare își
 „însușesc jucându-se limba sta-
 „tului și întră deja pe jumătate
 „maghiarisăți în școlile poporale,
 „cari apoi săvârșesc opera assi-
 „milării naționale. Ce succese stră-
 „lucite putemă avé pe acestu tē-
 „rēmū, ni-o arată reuniunea de
 „cultură din Ungaria de susū, ale
 „căreia îngrijitoare neose maghiare,
 „întrebuințându în comune cu to-
 „tul slovece numai și numai

„limba de propunere maghiară,
 „au dobândit rezultate apropie
 „de necredut în maghiarisarea fra-
 „gedei generațiunii“.

Mai lămuritū nu putea să ne
 arate foia ungurească, ceea ce plă-
 nuescū în contra Românilorū, Sla-
 vilorū și a Germanilorū din Ar-
 dealū, Bănățū și Tera ungurească
 despoții dela putere cu aședămēn-
 tulū Kișdedovurilorū, pe care vorū
 să-lū introducă ca aședămēntū de
 statū.

Prin îngrijitoare și dăscălițe
 unguresc, dicū ei, vorū putē ma-
 ghiarisa „liniștitū și pacinicū“ pe
 copii Nemaghiarilorū dela 3—6
 ani în Kișdedovuri celū puținū
 pe jumătate, așa că după aceea
 întrându în școlile poporale și
 fiindū constrinși a învăța de rostū
 acolo geografii unguresc, ca aceea
 ce a scris'o de curēndū Reuniunea
 învățătorēscă maghiară din comi-
 tatulū Bistriță-Năsēdū*), să fiă
 maghiarisăți pe deplinū.

„Nemzet“ se provocă la suc-
 cesele strălucite, ce pretinde că
 le-ar fi dobânditū îngrijitoarele dela
 asilurile de copii unguresc înfiin-
 țate în câteva comune curatū
 slovece din Ungaria de susū.

Bieții Slovaci abia s'au recu-
 lesū de mahnirea și durerea, ce
 le-a pricinuit'o barbara încercare
 a maghiarisătorilorū, de-a răpi
 copii slovaci dela sinulū mame-
 lorū lorū și a-i da spre creșcere
 cismarilorū unguri de pe la orașe
 și acum trebuie să audă, că în
 câteva comune locuite de neoași
 Slovaci îngrijitoarele Kișdedovuri-
 lorū unguresc făcū progrese în
 despoierea copiilor slovaci de
 sēmțulu și obiceiurile lorū na-
 ționale.

Nu totū așa de norocoși suntū
 maghiarisătorii cu încercările lorū

*) A se vedē mai josū articolulū
 intitulatū „O geografă nouă“.

de-a despoia pe Români de na-
 ționalitatea lorū. Ei singuri o
 mărturisescū, că cu Români nu o
 potū scōte la cale nici-decum.

Suntū prea încăpăținați acești
 „Valahi“ și nu vorū să înțelegă
 fericirea ce-i așteptă decă se vorū
 face Unguri.

Așa se plângea dīlele trecute
 „Kolozsvar“, că o comună romā-
 nescă (numele nu ni'lū spune) n'a
 voitū odată cu capulū să primescă
 ajutorulū de 50 fl., ce i'la oferitū
 „Kulturgyletulū“ pentru ca să-și
 facă unū asilū de veră, unde copii
 dela 3—6 ani să fiă îngrijitū pe
 timpulū celorū trei luni de veră,
 când țeranii suntū ocupați cu
 lucrulū câmpului.

Notarulū de cercū a adunatū
 pe fruntașii satului și le-a vcrbitū
 cu însuflețire despre Kișdedovo,
 ce voiesce să li'lū înființeze Kul-
 turgyletulū. Dér nici nu și-a
 căscatū bine gura, când cu toții
 au strigatū: „Nu ne trebuie... nu
 ne trebuie banii nimērii; acela
 care ni i-a datū acuși îi va trage
 érăși de pe spinarea noastră; in-
 grijescă fiecare mamă de copilulū ei și
 ni'lū încrēdă altuia...“

Așa, ne spune foia ungurească,
 au vorbitū fruntașii acelei comune.
 Și sciti ce le dīce pentru acesta?

Le dīce că s'ū nisce idiōți, că
 nu suntū copii spre a înțelegere pe
 Kossuth și veaculū alū 19-lea, că
 lorū nu le trebuie școlă, că nu vo-
 iescū să se împământeneze în
 mijloculū lorū o viață bună și
 frumoasă ungurească, „căci atunci
 nu vorū mai putē fura, nu vorū
 mai putē bé, nu și vorū mai putē
 ocoli munca și nu se vorū mai
 putē plânge în contra stăpânirii
 maghiare, ci vorū afla că tōte
 suntū bune decă e omulū mun-
 citorū“.

Audiți mișeli! Cum vorū să
 înegrēcă pe bravulū nostru po-
 porū din a căruia muncă s'au îm-

bogățitū groții și baronii ungu-
 rescī din Ardélū!

Dér apoi Kulturgyletiștii se
 laudă, că au câteva sute de Kiș-
 dedovuri și statulū le înființază
 mereu la școlē din visteria lui,
 la care contribuimū și noi Ro-
 mâni cu dări grele, la ei s'a îm-
 pământenitū dér „cultura“ ungu-
 rescă, cu care vorū să ne îndope.
 Suntū ei de aceea mai bunī ca
 noi? Nu se mai fură, nu se mai
 bea, nu se mai ocolesce munca
 în mijloculū lorū? Dér sutele de
 defraudări de banī publici, ce se
 descoperū mereu, cine le facū,
 totū Valahii dela sate? Cine și
 cheltuescū averile în jocū de cărți
 și cu chelnerițele și lăutari de
 prin birturi, totū numai Valahii
 dela sate? Și cine strigă ađi mai
 amarū în potriiva stăpânirii ungu-
 rescī, ca aceia cari suntū adăpați
 de ideile lui Kossuth?

Nu dēu, Românilorū țeranī nu
 le trebuie școlē și Kișdedovuri, ca să
 li se instrăineze întrinsule copiii de
 limba și legea romānescă, ci le
 trebuie școlē și aședăminte romā-
 nesci, cari să le pōtă fi spre folo-
 șulū și să pōtă împământeni în
 mijloculū lorū o viață în adevēri
 bună și frumoasă.

Nu este dér „corupțiune“, ceea
 ce dīce „Kolozsvar“, că „îsvoresce
 dela popii, fruntașii și mai alesū delu
 bărbaii aceia romāni, cari cetescū
 diarulū lorū „Gazeta“, ci este sfânta
 iubire pentru limba și neamulū
 lorū, este conștiința muncii drepte
 și a jertfelorū aduse pentru patria
 lorū strămoșescă, este glasulū drep-
 tății și alū libertății popōrelorū
 dela capētulū veacului alū 19-lea,
 ce-i face să arunce câtū colo ar-
 ginții lui Iuda, cu cari săncereă
 a le corupe sēmțulū și ale înve-
 nina viața cei dela Kulturgylet.

Și nu este unū „pēcățū de
 mōrte“, ce l'amū săvērșitū noi cei
 dela „Gazetă“ — cum dīce „Ko-

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.“

TREI SURORİ.

poveste, de E. Eichler.

Multă este de atunci; dōră de când
 a făcutū Dumneșeu lumea.

Atunci, de multū adecă, plecară în
 lume trei surori, ca să cerce inimile
 omenilorū.

Cea dintăiu, frumoasă ca dorile și
 dulce ca sēra, era unū chipū de fecioră
 ca obraji rumeni, cu ochi vineți ca ci-
 cōrea, și purta pe sinu-i fragedū rose și
 „nu mē uita!“

Cea de-a doua infățisa unū tablou
 mărețū, ér în minunata ei mână ținea unū
 crinū albū.

A treia era o femeia încăruntită.
 Fața și fruntea îi era încadrată cu nisce
 bucle albe. Blanda ei infățisare deși te
 făcea să cređi, că multe au trebuitū să
 trecă peste ea, totuși în ochii omenilorū
 de inimă ea se vedea a fi cea mai frumoasă.

Cele trei surori erau: *Iubirea, Vir-*
tutea și Bunătatea.

Deosebite, ca și infățisările lorū, le
 era și voia și dorulū și tōte gândirile,
 ce le hrănia sufletulū lorū nepățatū.

Iubirea voia să stăpānescă, *Virtutea*
 să îmbunătățescă, *Bunătatea* să ajute.

Intr'o di căteși trei surorile ședeau
 în jurulū unei meseiōre din palatulū lorū
 de flori, împărțindū sortii lumei.

Era cătră sēra. O dulce adiare mișca
 crengile teilorū de-alătura palatului, și
 linulū fășitū de frunđe umplea de dulci
 visări împrejurimea.

Cum ședeau surorile așa căteși trei
 în jurulū meseiōrei, de-odată dīse *Iu-*
birea:

„Noi trebuie să ne despărțimū acum,
 iubitele mele surori, care încărău va
 vrē să-și ia calea ei. Sē mergemū, căci
 isvorulū de viață, celū ce imblāndesce
 marea și deșteptă din peșterile lorū fur-
 tunile, acela ne va avé de grijă, dér să
 umblāmū până atunci, până când căile
 nōstre cotite se vorū uni într'unū punctū.
 Numai astfelū întēmplându-se chiamarea
 nōstră va fi implinită. Și implinită fiindū
 odată chiamarea nōstră, ne vomū putē
 érășī întōrce la loculū de unde amū
 plecatū și întorcēndu-ne să ne legānāmū
 vecnicū pe tronurile nōstre de aurū.“

Apoi se despărțiră.

Iubirea călētoria asemenea unui tri-
 umfū pomposū. Lumea de pretutindenī

i-se închina, toți o salutau și toți din
 tōte părțile o primiau cu brațele și cu
 inimile deschise, cu voiă bună și cu oma-
 giulū cuvenitū. Ea pretutindenī întēm-
 pina iubire fierbinte și nefățarită, iubire
 cu credință neschimbată, iubire tare și
 curagiosă, și tōte piedecile din calea ei
 se sfārimau ca spuma de țermurū, și se m-
 prāștiau ca fumulū de vēntū. Iubire'n
 colibă, iubire'n palatū, iubire'n singurătate,
 iubire în totū loculū, fiă ascunsū, fiă
 vēđutū.

Și totuși ea nu era îndestulată.

„Vai!“ se tânguia adese-orī, „eu nu
 mē simtū în desēvērșirea mea cea mai
 înaltă.“

Cu *Virtutea* și cu *Bunătatea* ea se
 întâlnea adeseori, dér căile lorū se ră-
 muriau într'o clipă. De câte-orī nu sta
 lângă iubire mândria și deșertăciunea,
 de câte-orī neîndurarea în locū de bu-
 nătate!

Intr'o di ajunsē *Iubirea* lângă o
 vale încântătoare, ce era încunjurată de
 cele mai luminate rađe ale sōrelui. I-se
 părea, că înainte ei s'a aședatū raiulū.
 Unū limpede părēutū șerpua de-alungulū
 bogatelorū câmpii; țermurii lui erau în-
 cununați de-o nespūsă frumuseță. Sbur-

dalnicii fluturi sburau de pe o flōre pe
 alta, pasērile cântau în crānguri imnuri
 Tatālui cerescū și aerulū era încărcatū
 de cele mai îmbătătoare miresme.

Iubirea se legāna zimbitorē prin
 miculū raiu.

„O, decă ar fi valea acēsta a mea,
 aședa-mi-ași aci împērăția și a ași locui
 aici pentru totdeuna“ dīcea ea oftāndū
 desū și tremurătorū, împrāștiindū rose
 pe valurile argintii ale pērului.

Vrū să plece mai departe. De-odată
 însă observă într'o mică depărtare o
 ființă omenescă stāndū sub unū teiu,
 care-și întindea infloritele crengi departe
 peste oglinda apei. Era o figură feme-
 iască așa de gingașe, așa de ideală, care
 ingenunhia cu fața ascunsă între palme,
 simțindu-se seu în oulmea fericirei, seu
 în adēnculū durerei.

Iubirea merse totū mai aproape, mai
 aproape de ea și simți numai decățū, că
 ea a sgudnitū pe tēnēra fecioră.

Dincolo de-alungulū celuilaltū țermū
 se plimba unū tinerū plăcutū, ală-
 tura c'o voiōșă copilă... În gingașe dră-
 gostiri risurile lorū treceau ca unū fulgerū
 peste apa pērului la țermulū dinpotrivă
 storcēndū gemete amare din pieptulū

lozsvar" — când ne-am ridicat glasul în potruva Kişdedovurilor plănute de groful Csaky, ei ar fi fost un păcat de morțe și vrednică am fi fost să fim luți și blăstamați de întreg ne-mul românesc, decât nu i-am arătat noua nelegiuire, ce are de gând să o sèvrescă guvernul unguresc spre cea mai mare stricăciune a lui.

Etă acuina ne spune însăși foia guvernului „Nemzet“ că ce are el de gând să facă prin Kişdedovuri.

I-a apucat turbarea maghiarisării tocmai acuina mai tare, când în partea de dincolo a monarhiei noastre însuși guvernul a luat în mână sarcina de-a împăca și îndreptăți naționalitățile, asigurându-le o desvoltare liberă și liniștită națională!

Să veghiămă der cu micu cu mare, să ne strîngemă rîndurile, căci dușmanii limbei și ai naționalității române se pregătesc pentru o bătălie decisivă și gata trebuie să fim cu toții a-o întem-pina cu bărbăția și cu curagiul celor ce luptă pentru o cauză dreptă și sfântă!

Revista politică.

Dinăntru. S'a dus vestea de cavalerialismul unguresc. Regimul încassază milioane din dările naționalităților nemaghiare, le cheltuesce pentru totu felul de institute maghiare de cultură și de învățămînt, der nu găsece cu cale, precum dreptatea cere, ca să cheltuescă din aceste milioane și pentru institute de cultură și de învățămînt nemaghiare. Pentru elu naționalitățile nemaghiare sînt oi bune numai de tunsu și de mulsu.

Nemulțămîți „cavalerii“ cu atăta, se svërcolesc să storcă până la măduvă pe Nemaghiari pentru ca să-i maghiarizeze cu banii lor proprii.

Prin organele guvernului caută a impune dări poporațiunei nemaghiare pentru societățile de maghiarisare, pentru Kulturegyleturi, precum au făcutu în comitatul Tërnavă-mare.

Incuragiati de sprijinul guvernului și alu organelor lui, cari se află în fruntea mișcării de maghiarisare, au cređut „cavalerii“, că a venit vremea să storcă și pe Români din Turda-Arieșu aruncându-le în spinare unu adaus de dare pentru „Kulturegylet“. „Gazeta“ aflăndu de acéstă manoperă ungurescă, a atras atențiunea Românilor din Turdași, când la

28 Ianuarie „cavalerii“ au venit să cêră dare pentru Kulturegylet, Români s'au înfățișat în număr mare în adunarea comitatensă și prin purtarea lor vrednică și bărbătescă au zădărnicitu planurile dușmanilor. Aceștia s'au veđutu nevoiti a amăna pe altă-dată împlinirea planului lor diavolesc. Români Turdeni însă voru veghia și în viitoru, ei sînt hotărîti a combate cu tôte mijlocele legale și în viitoru uneltirile kulturegyletiste.

În timpu ce organele guvernului conducă mișcarea de maghiarisare în provincii, vrîndu a despoia prin dări kulturegyletesci pe Nemaghiari, pe atunci regimul făuresce proiecte de legi, prin care să se desnaționalizeze copiii încă dela sinul mamei. Ministrul Csaky a plămădit unu proiectu de lege, care dispune să se facă asiluri (grădini) de copii în tôte părțile prin comune. Asupra asilurilor de copii regimul își rezervă o mare influință, pentru-că scopul acestor asiluri nu e crescerea, nici fêrirea copiilor de nenorociri, mai alesu când părinții lipsesc de acasă, fiindu duși la lucru, ci scopul lor e maghiarisarea copiilor.

Etă ce dîce proiectul:
Capitolul întâiu, §§ 1—5, tracteză despre problemele și scopurile asilurilor de copii. Se dă ca scopu: d'a feri pe copii de 3—6 ani de pericole, d'ale desvolta corpul și spiritul. Astfelu de institute potu înființa statul, comunele, confesiunile, persônale-morale și, decât permite inspectorul școlar, și persônele private. În asiluri trebuie să mergă totu copiii, decât nu sînt acasă supraveghiați cum se cuvine.

Capitolul alu doilea, §§ 6—9, dispune, ca edificile institutelor să fiă sănêtoșe și într'o pozițiune sigură în contra focului. Intr'o sală potu fi celu multu 100 de copii adunați. Copiii să n'vețe să se rîge, să vorbescă, să cânte, să facă eserciții corporale, să se ocupe cu jocuri și cu lucrari de mână. Pentru asilurile de veră sîntu prescise numai îngrijirea corporală și jocurile.

Capitolul alu treilea §§ 10—13, prescrie pentru conducetórele asilurilor ca să aibă esamenu de calificatiune; ele sîntu a se numi pe viêtă și numai printr'o sentință disciplinară se potu destitui. Pe lângă locuința, trebuie să capete celu puțin 300 fl., bonele (doicele) 100 fl. pe anu.

Capitolul alu patrulea, §§ 14—18, îndatoréză pe comunele, ai caror locuitori plătesc peste 20,000 fl. dare, a înființa asiluri; totu așa pe comunele cu o dare de 10,000—20,000 fl., decât sîntu celu puțin 50 de copii de supraveghiatu.

Comunele mai mici au să înființeze numai asiluri de veră. Pentru întreținerea asilurilor se impune o dare de până la trei procente.

Capitolul alu cincilea, §§ 19—27, impune pentru supraveghierea asilurilor o comisiune de cinci membri, fiindu membru alu ei și medicul comunalu ori d' cercu. Supraveghierea superiôră o are inspectorul școlar unguresc. Cercul de activitate alu comitetelor administrative se estinde și asupra asilurilor.

Capitolul alu șesilea, §§ 28—35, tracteză despre institutele de învățămîntu, anume pentru formarea conducetórelor asilurilor. Cu fiă-care astfelu de institutu de învățămîntu e împreunată și unu asil de copii. În aceste institute se primesc numai absolvente a patru clase medii ori civile, ori care au depus esamenu mulțămitoru de admitere, ceréndu-li-se și cunoșcerea limbei unguresci.

Capitolul alu șeptelea, §§ 36 și 37 îndatoréză pe conducetórele diplomate puse în postu, ca în cursu de doi ani să depună esamenu de caulificatiune; decât nu'l depun, rămân în postu, der atunci pentru ele n'are valere gauratiu minimulu lefi.

Capitolul alu optulea, §§ 38—40, cuprinde condițiunile, în care asilurile, ce nu sîntu ale statului, se potu ajuta de stat.

Proiectul de lege prevede, ca copiii, când n'ar fi îngrijiti acasă, să fiă duși în asiluri chiar cu gendarmi. Acolo voru învăța copiii a vorbi, a se ruga și a cânta unguresce, pentru-că, precum ne spun chiar foile guvernului, scopul asilurilor ea maghiarisa pe copiii mici.

Români bucoveni au să înregistreze o isbêndă în lupta lor politică. La alegerea de deputati în cercul Șiretă-Rădăuți-Suceva, pentru parlamentul din Viena, în locul repausatului Dr. C. Tomasciuc, a fost alesu br. Endoxiu Hurmuzaki. „Revista Politică“ înșotesce acéstă isbêndă cu următórele cuvinte:

„Nu li-a ajutat dușmanilor noștri nici tactica lor, nici mijlocele de totu soiulu, de cari s'au folosit în acéstă operatiă electorală. Bărbăția română redeșteptată și încrederea aliaților în conducerea noastră au raportat victoria asupra mândriei adversarilor noștri. Lupta încănu începuse și contrarii trimbițau cu dispreț de noi, că n'avem ce căuta în orașele cele mai vechi ale țerișorei noastre. Statul major alu lor, compus din nisce venetici, decretase stêrpirea românismului din aceste orașe. Acéstă tactică a vrășmașilor noștri ni-a deschis ochii, ne-a deșteptat deplin și concentrân-

du-ne umêr la umêr și dându mâna cu totu alegetorii onesti și binevoitori noi am intrat în luptă și am învinsu. În urma acestei decepțiuni adversarii voru încerca să se reculegă și să se întarêscă pentru alegerile viitoare. Acéstă o scimă prea bine pentru-că scimă, ce țintă și-au pus ei. Acéstă cunoscéndu-o noi, le spunem în față, că și pregătirile noastre sîntu făcute. Decă înainte de alegerea de eri n'am fostu destul de bine organizați, decât până atunci n'am desvoltat destulă energiă, alegerea de eri ne va învăța cum și prin ce să devenim tari și mari! Atacurile în contra existenței noastre naționale, proiectele de desbinare urđite prin ascunsu asupra factorilor noștri politici, le vom sci să le întimpinăm și să le zădărniciăm. Nobilimea noastră, din partea protivnicilor așa de rêu clevetită, biserica noastră călcată în picior și poporul dela țera ignorat și tratat de dênșii ca material brut și necopt pentru o viêtă politică, aceste elemente puternice pentru existența noastră vor sci de acu înainte să facă datoria lor. Uneltirile subversive ale adversarilor noștri sîntu descoperite, programa lor politică se arată față de țera noastră de totu greșită. Ura în contra boerimeii noastre naționale și a preoțimeii noastre nu le va ajuta și politica adoptată de centraliști și cei din stînga camerei deputaților din Viena rămăne precum a fostu absolutu inaplicabilă pentru țerișora noastră.

Din afară. În zilele acestea s'au descoperit în Bulgaria o conjurațiune îndreptată în contra principelui Ferdinand și a ministrilor. Capul conjurațiunei e maiorul Panița, fostu adjutant alu principelui. Maiorul cu alți complici au fostu areștați. Foile rusesci, ca „Novosti“ și altele, se bucură de mișcarea pornită de Panița, care măresce speranțele și așteptările rusesci. „Novosti“ dîce, că oficerii bulgari sîntu nemulțămîți cu măsurile militare luate de principele Ferdinandu, deorece acesta are de gându, de dragul patronilor săi austriaci, să înarmeze armata bulgară cu puști, declarate în Austria ca netrebuințose. Pentru ca să facă împrumutul, prin care vrea să susțină tronul, principele a jertfitu interesele armatei. Nemulțămirea oficerilor a luat mar dimensiuni și a împinsu lucrul la complotu. Oficerii areștați, dîce foia rusescă, voru fi mai multu ori mai puținu asupra pedepsiți, der acéstă va înăspri namulțămirea. Cei din Viena și din Berlinu trebuie să se convingă, că sistemul de a alătura țerile balcanice la alianța triplă are base

feciorei de sub teiu. Fecióra apoi își înalță ochii ei umedți cătră ceru. Fața ei palidă avea expresiunea unei blândețe ceresci, când își întinse brațele și strigă cu glas înăbușit:

„Rămăi cu bine, iubitu meu! Barami de-ai fi fericitu tu cu ea și ea cu tine. Decă iubirea mea n'a putut să te fericescă, fericescă-te celu puțin clipa, în care m'ai părăsitu. Tu n'ai știut nimic când eu și-am condus în locul acesta pe alăsa inimei tale, nici n'ai avut știința despre lacrimile și noptile mele fără de somnu. Rămăi cu bine și dă-mă uitărei; eu voi avé de ajutor pe Tatăl din ceru!“

Auđindu Iubirea vorbele acestea, s'apropiă de sfêrșita feciôră și i sêruta fruntea ei îngălbinită. În clipa acéstă se iviră de-odată în prėjma ei Virtutea și Bunătatea.

„Binecuvântată să fi tu ființă omenescă!“ șopti atunci Iubirea. „Tu te-ai înfrênat singură; acéstă e cea mai înaltă chemare.“

Fecióra simți scoborindu-se pe desupra ei unu ce mai pe susu de fire, privi cătră ceru ca și când ar vedé pe cele trei surori înălțându-se și legănându-se prin aeru.

Ea privia zîbindu și lacrimăndu, și vederea ei se perdea în zarea depărtată a cerului.

Blășiu, 1890. *Maria Radu.*

Din viêtă unui omu sêrmanu de Tolstoj.

Nici eu nu mai știu, cum și în ce chipu, destul, că într'o sêră pe când imi făceam notiță după esplicarea profesorului, mă tređii de-odată la spatele mele c'o ceta de polițai condusă de doi oficeri de rang mai înalțu.

„Tocmai la muncă o găsim pe pasêrea cea bună“, răcu unul dintre cinovnici amepitū de rachiu, „legați-lu mai întâiu, ș'apoi ne vom vedé de lucru.“

„Der, domni mei, vè rogu —“
„Nici o vorbă, spênđuratule“, imi strigă polițaiulu, cătră care îndrăsnisem să mă întorcū.

Cu mânilor legate la spate mă răđimără de pârte și începură a mă ispiți. Bine știindū, că afară de cărțile de școlă, eu nu am la mine nimic, așteptam forte liniștitu sfîrșitul lucrului.

Cu puținele mele mobile o sfîrșiră curéndu; după aceea scotociră prin totu loculu, pe sub podul, pe după oblonele

ferestrilor, prin sobă, prin crepăturile ușei, c'o vorbă, prin totu loculu unde s'ar fi putut ascunde cevaș. Asta ținu trei ôre.

„Să vedemă acum pârtele“, dîse cinovniculu.

Raseră varul de pe pârte așa că imi umplură cu elu tótă odaia și ciocăniau în fiăcare cărămidă. După ce sparseră și sdrobiseră totu, în adevêratulu înțelesu alu cuvêntului, fără să găsească ceva, imi legară mânilor în lațuri grele, mă puseră într'o cușoulă închisă¹⁾ ér alături de mine steteau doi gendarmi cu baionetele îndreptate spre pieptulu meu. Orologiulu turnului bisericeii „Isac“, bâtea mieđul noptii, când ajunse trăsura la pórta cetățuei; numai atunci am băgatū de sêmă, că patru ostași călari m'au escortatū până aici.

Cum și în ce chipu am fostu primitu în cetățue, e de prisos a mai istorisi.. Voiu spune numai lucrurile mai însemnate.

Chilia de sub pâmêntu, în care am fostu aruncatū, era frigurôsă, umedă și întunecôsă. Afară de prietini cloțani, eram numai eu singuru. Îdată ce m'am

¹⁾ Trăsura închisă a temniței, în care sîntu duși cei areștați.

aruncatū pe-o murdară și mare saltea²⁾ umplută cu paie, cinstiții prietini și veniră să-mi țină de uritū.

De somnu nici vorbă nu putea fi; trebuia să mă păzescū să nu mă încopă animalele, ce în fômea lor puteau să facă și o astfelu de obrănciă.

În sfîrșitū se lumină de ziua; pâr-călabulu imi aduse dimiñeța o mare bucată de pâne nêgră și apă. La amedți nimicū. De bună-sêmă, că nu mă voru fi înșiratū încă între acei nenorociti, cari se chinuiau în suteranele acestea.

Paltonulu mi-lu luară când am fostu înfățișatū în cancelariă, înainte de-a mă arunca în locul meu de osindă; n'aveam cu ce să mă acoperū. Mi-era frigū. Dela pâr-călabu zadarnicū ceream vreunū țolu, cu care să mă apêrū de frigū, ba în locu să fiu miluitū, elu mă spunea soldatului, ce se plimba în susu și în josu pe galeria, ér acesta mă amenința cu pușca.

„Decă va dîce numai o vorbă“, dîcea pâr-călabulu, „împușcă-lu!“

„Înțelegū, domnule!“ rêspondea soldatulu.

Cum am trăitū trei sêptemâni cu

²⁾ Strejacu.

forte slabe. Austria va trebui să vadă, că alianța ei cu Germania n'are nici o valoare și nu'i aduce nici un folos, N'ar fi mai cu minte, întrebă „Novosti“, ca Austria să'si asigure interesele ei în peninsula balcanică printr'o alianță cu Rusia?

Sciri private din Belgrad spun, că conjurațiunea din Bulgaria e multă mai estinsă decât cum s'a crezut la început, și că intențiunea detronarea principelui. Ocaziune la acesta avea să dea cel dintâiu balu alu curții. In complot sunt amestecați mai mulți oficeri, funcționari și cetățeni cu vață. Deja două regimente erau câștigate pentru detronare. Complotul, se dice, a fost destăinuit prin publicistul Rissov ori printr'unu oficeru tineru. Arestările continuă. Ferberea în popor e mare și s'a proclamat starea de asediu. Mai multe familii bulgare se dice c'au fugit în Serbia.

SCRIERILE DILEI.

S'au valahisat? „Budapesti Hirlap“ a publicat în zilele trecute o corespondență din Abrud în care starea maghiarismului din Abrud, e descrisă în negre color. Se spune în corespondență, că înainte de asta cu 15—20 de ani erau o mulțime de familii maghiare, care vorbeau unguresc, der care astăzi s'au sciu de loc, s'au numai foarte puțin unguresc. Causa la acesta sunt școlile unguresc din Abrud, cari nu corespund timpului, adevă scopurilor kulturegyletiste, nu corespund cerințelor naționale unguresc. În Abrud sunt numai două școle unguresc: una reformată-unitară, alta catolică c'un dascăl-cantor. Aceste sunt chemate a mântui maghiarimea de valahisare.... Representanța orașenească a înaintat ministrului o rugare să înființeze o școlă, deschiderea căreia o așteaptă 30,000 de suflete din oraș și provincie!!! Dintre industriași unguri nu sciu ceti decât abia 20 la sută... Corespondentul lui „B. H.“ sfârșese dicend: „De pericolul valahisării nu ne pte scăpa decât numai atențiunea și bunăvoința cercurilor dispunătoare“.

Ați auditu nădrăvăniă ungerescă ca asta? Se valahisază Ungurii, cari din vr'o sută-două acum 15—20 de ani sunt adă indoită de mulți prin grămădirea industriașilor unguri. De nu vor fi Români abrujeni cu pază, r'eu le va merge!

De-ale școliei. În urma unei întrebări, decât în școlile populare e permis a instrui din caete proprii și nu din

cărți de învățământ aprobate, ministrul ung. de instrucțiune face cunoscut, că așa ceva e opritu atât în școlile de stat și comunale, în instituttele populare de învățământ ale societăților și private, cât și în școlile populare confessionale, și că folosirea astor felu de caete se consideră ca și folosirea cărților de învățământ neaprobate, față cu care e a se aplica procedura prescrișă prin art. de lege XXVIII din 1876, § 5, p. 3.

Convenția comercială cu România. Membrii comisiei alese pentru revizuirea tarifului vamal au fost însărcinați de guvernul român să reprezenta la tractările, ce în curând se vor începe în Viena pentru încheierea unui tratat de comerț.

Esposiția de vite. Reuniunea agricolă română din comit. Sibiuului organizează la 22 Aprilie n. în comuna Rășinari o esposiția de vite cu premii în bani. Vor fi espuse numai vitele din comunele Rășinari, Poplaca, Gurariu și Orlatu.

Calea ferată vicinală Brașov-Treiscăune. Finanțarea acestei căi aprăpe s'a încheiat cu casa Erlanger din Viena. Construirea căii o va lua asupra, probabil, firma Arnoldy, ca cel mai ieftin întreprinzător.

Apă mare. Din Seghedin se raportează, că Tisa crește continuu. Lucrările de pompă trebuie din cauza acesta să începă cât mai îngrabă. Dacă Tisa va crește și mai departe ca până acum, atunci se pot întâmpla nenoroci, mai ales, că din jos de Seghedin, la tăietura de lângă Vedreshaz, ghiata stă încă tare.

Reuniunea femeilor române din Zernesti și juru invita la *Balul* ce se va aranja Sâmbătă în 3 (15) Februarie a. c. în sala edificiului școlar de acolo. Inceputul la 7 ore s'era precis. Biletu de intrare 1 fl. v. a. Ofertele marinimose se primescu cu mulțumită și se vor cuita prin jurnale. Pentru comitet: Maria N. Garoiu n. Meșianu, președintă.

Postu de medicu de cercu. Pentru ocuparea postului de medicu de cercu pentru cercul alu 22 le-a din comitatul Sătmăru, cu reședința în Șomcuta-mare, se publică concursu cu terminu până la 27 Februarie n. c. Salaru: 600 fl. pe an și alte venit însemnate. Acestu postu de medicu, care se va conferi prin

alegere, se estinde peste 23 de comune și este împreună și cu oficiulu de medicu secundaru la spitalulu din Șomcuta-mare. Se recere mai vortosu cunoscinta limbei române și maghiare.

Reuniunea română de cantu și musică „Armonia“ din Tievaniulu-mare invită cu onore, prin comitetulu său arangiatoru, la *Producțiunea musicală-teatrală*, urmată de danțu, ce va arangia Vineri în 2(14) Februarie 1890, în localitățile edificiului școliei gr. cat. din locu, în favoarea numitei reuniuni. Inceputul la 8 ore s'era. Intrarea: 50 cr. de persoană. Programu: I. *Concertu*: 1) C. Weber: „*Haideti fi de Români!*“ cântecu saluatoru, de coru bărbătescu. 2) T. Georgescu: „*Hai să tragemu hora!*“ horă de I. Baronzi, coru bărbătescu. 3) I. Muresianu: „*Românca*“, cântecu popularu de V. R. Buticescu, coru bărbătescu. 4) I. Bunescu: „*Peste hotarele Prutului*“, cântecu patrioticu, de coru micstu. 5) G. I. Muguru: „*Inmulu miriloru*“ cântecu saluatoru, de G. I. M. coru micstu. II. *Teatru*: 1) „*Părintele Pașutiu*“, monologu de E. Baicanu. 2) „*Cinelu-Cinelu*“, comediă cu cantece într'unu act de V. Alecsandri. 3) „*Cista*“ s'eu „*adunarea bătrâniloru*“, opeletă comică de C. G. Porumbescu. III. *Petrecere cu danțu*. Înainte de pauză se vor juca danțurile naționale: „*Bătutu*“ și „*Cășerulu*“.

Pentru sezonulu teatrului germanu în Brașov, care se incepe la 22 Februarie st. n., se deschide abonamentulu în 10 Februarie. Doritorii de a se abona se pot adresa de Lunu incolo la d. Gastav Hedvig în cancelaria teatrului dela orele 3—5 după amedu.

Ursu impușcatu. În una din nopțile trecute unu pcuraru a impușcatu pe hotarulu comunei St. Marton din Cincu unu ursu mare cu o veche pușcă cu cremene.

Furtu descoperitu după 3 ani. În Tergu-Muresului s'a sevârșitu în 1887 unu mare furtu prin spargere, și anume a fost furat cassă gendarmeriei cu peste 8000 fl. în ea. Cu toate cercetările, hoții n'au fost descoperiți, er banii au fost restituiti erarului, detragendu-se din lefurile oficerilor, cari în acea nopte au avut serviciu. În zilele trecute unu țeranu deșteptă bănuială prin aceea, că voi să vëndă o notă de 50 fl. muședită, pe jumătate prețulu valorii. Țeranulu fu arestatu și mărturis, că elu a sevârșitu acelu mare furtu cu unu tovarășu, alu

cărui nume nu'l mai scie. O parte din bani se vor afla. Cercetarea urmăz.

Impușcatu prin ferestru. În Boroșineu ședea în una din serile trecute familia proprietarului de pământu Ciucianu la cină, când unu glonțu de pistolu p'etruse prin ferestru în casă omorându pe băiatulu de 16 ani alu lui Ciucianu. Făptuitorulu, unu feciorășu de țeranu, pe care Ciucianu ilu dase afară din serviciu cu câteva zile mai înainte, fu arestatu.

Voci asupra Kișdedovurilor.

Foia diecesei Aradului „Biserica și Școlă“ vorbindu despre noulu proiectu alu ministrului Csaky pentru înființarea de Kișdedova în toate comunele, dice:

Ideia înființării asilelor de copii este o idee mai nouă. Celu dintâiu institutu de acestă natură este grădina de copii înființată de Fröbel la anul 1840 în Blankenburg, lângă Rudolfstad; er ideia fundamentală, care a condus pe Fröbel și școlă lui la înființarea, ei a fost cu deosebire, ca pruncii, cari sunt lipsiți de îngrijirea mamei, să aibă și dēnsii unu surogat, o desdunare pentru această lipsă de îngrijire familiară în institutul înființatu de dēnsulu, și de școlă, care l'a urmatu în această direcțiune.

Faptu este în același timp, că iubirea mamei în educațiune, care iubire este ideia fundamentală în sistemulu pedagogicu alu lui Pestalozzi, nu o pte suplini nimenea. Noi în educațiunea pruncilor înainte de școlă stăm pe acestu teren, pentru-că elu corespunde în modu mai nimeritu pentru educațiunea religioasă, pe care noi ca creștini și bisericani punem pondulu principalu, — deorece faptu este, că numai mamei fi este datu darulu de a imprima în inimile fragede prin rugăciuni și istorie din biblia, prin cântări și datine religioase, cele dintâiu cunoscute de Dumnezeu și în genere de religiune.

De aceea, când se va publica proiectulu de lege vomu reveni asupra lui și ne vom pronunța asupra tuturor dispuzițiilor lui din punctulu de vedere alu educațiunei creștine și alu intereselor, pe cari le urmărim prin biserica și prin școlă noastră confessională. De altcum și până atunci lăsam aci să vorbescă unu pedagogu de renume. Etă ce dice în această privință pedagogulu *Lagadér* în cartea sa intitulată „*Volkschulkunde*“:

pâne și cu apă, și c'o haină subțirică în teștița aceea, dēu că nici adă nu v'o potu spune; atăta e sigură, că suferințele mai diu urmă nici nu le potu asēmăna cu cele dintâiu.

În fine într'o di frumoasă — îi dicu frumoasă, fiindcă după trei săptămâni am vedutu întâiași dată lumina soarelui — însoțitu de patru soldați înarmați, am fostu dusu prin trei curți într'o casă, unde în jurulu unei mese îmbrăcate în postavu verde ședea mai mulți oficeri. Pe părete atărna chipulu Țarului, er pe masă o cruce de fier; așa der mă aflam înainte unu tribunalu militaru. Eram neastempertat să vedu, de ce, pe ce basă și cu ce voui fi învinutu?

„La de pe mânil robului lanțurile!“ porunci arcălabului unu generalu grăsuliu, care era președinte tribunalulu militaru.

Apoi imi puseră următoarele întrebări: „Cum te chiamă? Ce ești? Unde te-ai născutu? Unde îți sunt părinți? mai fost ai arestatu s'eu pedepsitu?”

„Mă chiamă Petrovici Ivan Kaboroff; sunt medicinist, de nascere din Moscva, tată-meu generalu pensionatu în Moscva, mamă nu am căci a murit, frați nu am, prinsu ori pedepsitu n'am fostu nici-odată“.

„Cui ai scris epistola acesta?“ continuă generalulu ținendu înaintea ochilor mei o epistolă scrisă pe-o jumătate de colă.

Îndată ce am vedutu, că n'am scris eu, am răspunsu zimbindu, că despre această scrisore nu sciu nimic.

„Nu minți!“ strigă președintele, „căci numele t'eu e subscrisu“.

— „Eu însă declar hotărîtu, că nici cuprinsulu scrisorei, nici numele meu nu l'am scris eu“.

„Domnule locotentu, citește învinitulu scrisore!“ mă intrerupsă generalulu măniosu focu. „Er pe tine te mai provocă încă odată seriosu, să mărturisesci totu, fiindcă numai astfel poți să sperezi o pedepsă mai ușoră“.

Imi cetiră der scrisore, în care eu adevă, după cum credeam ei, așa fi înscuițatu pe cineva, că ar fi timpul ca să începem acțiunea, pe jumătate pusă la cale, și să aruncăm de pe noi lanțul selăviei. Pe ajutorulu meu ori când voru pută conta, ziua și noptea, frații și tovarășii mei, — așa se dicea în scrisore.

Înzadaru încercam să mă lase să-mi scriu numele pe-o hărtă ca să-mi vedă comisia scrisore, înzadaru mă provocam la profesorii mei, cari mi-ar fi pututu

da cea mai bună adeverință despre buna mea purtare, — toate nu folosiră nimic, căci după o scurtă sfătuire Ivan Kaboroff fu învinutu de lesă-maestate) și prin urmare osinditu la muncă silnică pe viță în Siberia.

De protestu nici vorbă nu putea fi. Mi-am ascultat în tăcere sentința, după a cărei publicare generalulu cu voce tare mi-a făcutu cunoscutu, că tribunalulu militaru, luându în considerare tinerețea mea, a fostu cu mai multă cruțare în pronunțarea sentinței, de cum ar fi trebuit după lege.

Imi puseră apoi erăși fiarșe pe mâni și mă conduseră erăși în teștiță.

Acum nu mă mai pot văieta și plange de cele ce am trebuit să sufer; ce a fost a trecut; der voui spune pe scurt chinurile ce le-am suferitu.

Încă în aceeași di m'au îmbrăcatu în haine de osinditu; mi-au tunsu părul până la rădăcină și mi-au pus în picioare unu felu de încălțăminte, ce nu o mai puteam desculta.

Peste șapte zile, eu și încă douăzeci pe lângă mine, am fostu duși la gară.

) Vătămarea a Maiestății.

Până la Moscva am călătoritu cu trenulu, er de acolo pe jos șapte săptămâni, până la orașulu Omsk din Siberia.

Eu, ca osenditu la muncă silnică pe viță, așa fi fostu dusu în minele de plumb dela Radom, decât o grea bolă nu i-ar fi silitu să mă ducă în spitalu.

Am suferitu multu din cauza lanțurilor, fiindcă atingerea cu fierulu rece imi măria totu mai multu bolă.

După cum am auditu mai în urmă, bietulu tată-meu a făcutu totu ce i-a stat în putință, ca să afle unde sunt, der numai cu multă gretate abia a pututu afla atăta, că în ce di am plecatu din Petersburgu.

Ce mare a fostu surprinderea mea, când sculându-mă așa mai slabu din bolă, mediculu-șefu m'a înscuițatu, că până la altă poruncă trebuie să faou unele lucruri în cancelaria spitalulu, lucruri ce le făcea osenditul de până atunci, care murise.

Mie mi-se părea, că nu doctorulu e celu ce'mi ușurează șortea, ci altulu.

Pe lângă toate rugățile mele însă, de pe picioare nu mi-s'au luat lanțurile, er peste nopte de obicei eram închis în-

„Decă privim mai de-apropie educațiunea copilului, atunci nu incupe nici cea mai mică discuțiune, că pentru etatea sub șese ani *nici un institut, nici o învățător și nici un învățător nu poate suplini familia*. Cine n'a făcut la sine experiența, că ce însemneză părinții, și în special, ce însemneză o mamă bună pentru pruncii ei; și cine crede, că o persoană străină poate suplini în educațiunea pruncilor pe tata și pe mama, acela se cetescă cartea lui Pestalozzi „Lienhard și Gertrud“ și din modelul Gertrudei se învețe a prețui valoarea educațiunii familiare.

„Contra asilelor de copii vorbesce mai departe imprejurarea, că în acestea se predă instrucțiunea în mod formal; dér o astfel de instrucțiune pentru pruncii în etatea de înainte de 7 ani este pre pripită, pre timpurie atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere intelectual. Decă părinții, cari dau pruncilor o astfel de instrucțiune (adecă în asile de copii) ar știi ce serviciu rău (fatal) faci pruncilor lor, atunci de sigur mai bine nu li-o ar da.

„Motivul principal, pentru carele părinții se nu-și trimită fără lipsă pruncii lor în asilele de copii, este: că prin depărtarea pruncilor din familie se destrămeză viața familiară. Asilele de copii contrații scopului, căruia ar trebui să-i servescă, sunt în contra promovării și ridicării vieții familiare.“

Dér în afaceri de școlă și de educațiune nu are numai pedagogia cuvântul ei. Mai suută și alte momente decietore, și anume decidu imprejurările vieții și activității poporelor.

Din punctul de vedere al acestor momente, și în special din punctul de vedere al imprejurărilor biserice și poporului român, cestiunea înființării asilelor de copii în modul, cum se intenționeză, este cea mai gravă cestiune. Ba cuezăm a afirma, că nici-odată n'am stat noi ca biserică în o pozițiune mai gravă, precum ne aflăm acum în fața acestei cestiuni.

Este lucru sciut și cunoscut, că noi, biserică și poporului român, ni-am impus grele sacrificii, ca să înființăm și să ne susinem școlile noastre elementare. Ba cuezăm a afirma, că sunt locuri, în cari Românul și-a lăsat plugul și cōsa, ca să alerge cu brațele sale în ajutorul comunei bisericesci la zidirea școlei. Opul acesta, la carele noi ne-am supus cu plăcere în interesul desvoltării culturale al țerii, la noi nu este nici pe departe terminat, pentru că nu s'a sēvēșit și nu se pōte sēvēșii un astfel de op mare în un timp de 20 de ani, precum este timpul, de

când am luat noi în mână mai cu putere și mai cu tăria, ca biserică autonomă, această afacere. Și deci mai avem încă multe de zidit și de îndreptat până când vom pute ridica școlile noastre elementare la nivelul, după carele se corēspundă întru tōte trebuințelor timpului și necesităților culturale ale poporului nostru. Este un lucru de gigante, lucrarea, pe care avem a-o mai sēvēșii pe acest teren. Dér vom lucra din rășputeri, pentru-că suntem angajați cu onōrea noastră ca biserică în această lucrare; și pe rezultatele, pe cari le vom pute obține pe aceste teren, se bazază viitorul nostru ca biserică și ca popor.

Ce vom face însă, decă pe lângă această lucrare, pe lângă sacrificiile, ce ni-le-am impus pentru susținerea școlilor elementare, și pe lângă înființarea de școlle nouē, unde este trebuință, vom fi obligați prin lege a înființa și asile de copii? Cum vom pute noi satisface în sēracia generală de astăzi a poporului și acestei trebuințe.

Acastă imprejurare ne inspiră mari îngrijiri. Chiar pentru această recomandăm această cestiune deosebitei privilegii a biserice și în special îngrijirii și studiului sinodelor eparhiale din anul curent. Și când vorbim de biserică, când vorbim de sinodele eparhiale, avem o puternică garanție, că vom pute afla vre-un mijloc nimerit și în această cestiune — în faptul, că de când intrăm în Metropolia noastră națională, în tōte cestiunile mari, cu toții am fost într-un gând și o inimă; și totdeuna cu toții am făcut ceea-ce am putut pe terenul cultural.

Simeon Bărnūț.

(1808—1864.)

— Schiță biografică, — ideile și lucrările lui. — (Urmare.)

Urmeză dieta din 1841—43, care, după cum ne împărtășese istoricul br. Dionisie Kemény, în bună înțelegere cu guvernatorul și cu consilierii maghiari eși cu un proiect de lege, care în esența sa era copia legii sancționate din Ungaria relativă la introducerea ca limbă de stat, de instrucțiune publică și chiar ca națională a limbii maghiare în locul celei latine, cu drept exclusiv contra limbii române, căreia îi era destinată mōrtea. Incercarea acesta însă s'a rēșulit, după ce a produs aceea, ce produce tōtă acțiunea puterii nedrepte, — reacțiunea plină de tăria, și a dat o pagină din istoria Românilor pentru a se înscrie cu nobila luptă a lui Bărnūț, Cipariu și Rusu, însușitorii înțeligin-

ței blașiene și mijlocitorii protestului înaintat de consistorul din Blașiu în 1843 la acea dietă.

Ne mărginim a cita din acel protest singur numai câteva șire spre a constata, decă mai este trebuință, că prelegerile romănesci ale lui Bărnūț sunt o adevărată eflusă convingerilor lui cu privire la lipsa instrucțiunii romănesci în școlle din Blașiu.

„Scopul școllelor blașiene“, dice-se în protest, „după intenția împăraților Austriei, este ca să fiă un institut național cu menirea de a servi spre promovarea culturale morale, religiose și scientifice între Români, care scop nu se pōte realiza și ajunge decăt învățându-se în limba romănescă, ca limbă maternă; de unde urmēză, că limba acesta nu se pōte scōte afară din școlle Blașului fără pericolul moravurilor, al religiozității și mai pe sus fără ruinarea naționalității romăne... Sustinem această nu din ură față de limba maghiară, pe care o vor învăța ca și în trecut, toți câți vor aspira la direcții și relații mai de aproape cu Maghiarii, dér nicicum cu detrimentul limbii materne și al naționalității romăne.“

Nu amintim mai de aproape despre pretinsele atentate făcute asupra vieții lui Bărnūț — unul în 22 Sept. 1842 și al doilea în 5 Ianuarie 1843 —; istoricul nostru Barjiț le negă taesându-le de scornituri infame, er modul cum le istorisese dēnsul convine cu espunerea care o aflăm în biografia episcopului Leményi dictată de el însuși d-lui Ioaachim Mureșianu și publicată în „Școala română din an. 1881“. Amintim numai, că în scrisorile lui Bărnūț către prietini lui se face amintire de dēnsele, ca și de nise lucruri împlinite, ca opiniunea publică de pe acele vremi le-a crețut. Părerea și convingerea noastră este, că decă acele atentate s'au întemplat în adevăr, ele n'au putut să fiă la nici un cas opera persoanei, care a fost trasă în prepus, ci fōrte probabil că au fost machinațiunea și uneltirea celui Mephistopheles, căruia nu-i venia la socotēlă noua direcțiune croită și susținută de școlă bărnūțiană.

În a. 1843 se întemplă turburările din seminar, clericii începă procesul în contra Rectorului B. Rațiu, cei 9 profesori, între cari și Bărnūț, luară asupra și apărarea clericilor eliminați, începă a inepți pe episcopul răpiți de focul concertărei imputându-i până și lucruri de cari natura omenescă se înfiōră și îngrețșeză, din cauza aceea nu se cade nici a se aminti, cum dicea odinōră fostul preposit Aronă, care lăuda zelul actorilor, dér cu nepărtinire arăta

smintele făcute [de el întru purtarea procesului.

Bărnūț era în Blașiu centrul unui cerc de omeni rezoluți a suferi ori-ce necasuri, numai să vadă reeșirea causei naționale; el prevedea, că se apropiă vremea, când poporul român se se presinte și afirme ca o națiune consciă de sine, de limba și drepturile sale și se îngrija, ca evenimentele, cari se apropiu cu vehemență, să nu-i afle cu totul nepregătiți. Inceputul voia să-l facă în Blașiu, ca în centrul românismului, dér a fost trântit, însă nu spre stricaciunea ci spre binele nēmului romănesc. — Stările din Blașiu lăsu mult de dorit, mai ales cât privește cauza națională; icōna ce ni-o desfășură chiar istoricul nostru este destul de întunecată și cuedrēză cu ceea ce aflăm în o epistolă a lui Bărnūț din a. 1843 Martie. „Peste tot“, se dice în aceea, „Blașul a ajuns aproape la culmea imperfecției; Blașul e un caru încercat de multe rele pe o cōstă fōrte primejdiōsă; birșul nu e harnic mai mult a-lu ocărui; cei șapte ședū ascunși în coșniță, avēndu ce se mance și cu ce să trāscă fără se se ostenescă.“

Bărnūț era omul păcii și popularitatea ce și-a fost cātigat o ca notar al clerului lū îndreptăția se speze, că va isbuti și la cei de un cuezăt cu el, ca pe cale pacnică să se curme relele și să se croiesc noua direcțiune. Spre a dovedi acesta, cităm câteva șire din o scrisore a lui Bărnūț, ce o avem înainte și pōrtă datul de 12 Iunie 1843. — după ce adecă revolta din seminar a fost isbuenit. „Am scris lui Șulău și l'am rugat ca să se arate ca un mântuitor al diecei, care în aceste valori se primejduese; mântuirea numai dela sinod o putem aștepta, sinodul numai așa se va aduna, decă va îngădui Impăratul, er Impăratul numai așa îl va îngădui, decă se vor arēta primejdiile. Feriți-vē de sgomote, se ne străduim a le face tōte pe cale pacnică ca nise omeni înțelepți și cetățeni buni și credincioși ai Impăratului și fi vrednici ai nēmului nostru.“

Causa pentru care s'a angajat Bărnūț la luptă din capul locului o-a ținut de o causă sântă; „ni-e de datorință“, dice Bărnūț în o scrisore adresată unui amic al sēn din timpul procesului, — „ca să apărăm cauza lui Dumneșen, dreptul unui cler māncat de tiran și moralitatea unui popor întreg“, er mai la vale: „independența biserice și pierdută, aproape de tot, săborul e pierdută de vre-o șese-deci de ani, autoritatea protopopilor încă e pierdută de mult cu altele dimpreună,

tr'unu așa numit *ostrog*, sēu într'o temniță, care e cea dintai stațiune a nenumăraților osēndiți, cari sosesc în Omsk. Aici vorbiam adeseori cu osēndiți veniți din Petersburg, Varșovia sēu din Odesa, cari imi pismuiau sōrtea.

Cei mai mulți dintre ei, în prima și a sosirei lor aici, căpētau obiceiurile 50 de lovitură cu cnutul, care pedēpsă încetēză pe un timp ore-care, dér când sunt puși pe picior liber se repeșese. Un bogat neguțător grec din Odessa, anume Peraden, care a fost osēndit la 10 ani muncă silnică, pentru-că n'a voit să suferă tiranișările comandantului militar de acolo, după această cruntă bătaie a murit a treia zi.

Doi ani am lucrat în cancelaria spitalului, când de-odată se însciință visita guvernatorului suprem din Tobolsk.

Diua, nōptea curățiau și vāruiau în spital, ba chiar și ostrogul scāpase de murdăria lui de ani de zile. Cu acestea deodată însă ajune la sfēșit și starea acesta a mea, care tot mai era de suferit, când într'o zi mă transportară în minele de plumb dela Radom, ca nu cumva guvernatorul să uđă, că la spital petrece un osēndit

la muncă silnică pe viē și scrie în cancelaria spitalului, în loc de a lucra în minele de plumb.

Aerul nădușit al minei m'a stricat ochii și în scurtă vreme am ajuns să mi-se slăbesc vederea în măsură așa de mare, încăt nici pe vecinul meu muncitor nu lū puteam vedē. Cu tōte că am zăcut câteva luni în spitalul osēndiților din Radom, totăși la un ochiu nu m'am mai căpētat vederea.

Din cauza acesta supraveghetorul m'a însciințat ca neputincios de muncă și așa în loc de a lucra în mină, lucram în magazin dimpreună cu mai mulți osēndiți schilavi, cari își perduseră câte-o jumătate de mână sēu aveau alte mari defecte trupesci. Aici am vățut întâiași dată pe vestitul Sutoovski, care precum se dice, și-a pierdută amēdoi ochii prin esplosia de dinamită, când cu omorirea lui Alesandru al II-lea.

Fiind judecat la mōrte, Tarevna s'a rugat pentru el și astfel a ajuns aici ca osēndit pe viē la muncă silnică.

Tōtă diua nu făcea nimic, decăt că la porunca supraveghetorului ducea apă, sēu închidea pōrta. Pentru altceva nu lū puteau folosi.

Dela osēndirea mea trecu deja cinci ani, fără de a fi audit barem o singură scire despre familia mea.

În sfēșit s'a îndurat de mine Atotputernicul Dumneșen.

Tatăl meu, prin prințul B., a căpētat libertatea se între la Țarul și se vorbesc cu el în afacerea mea.

Alesandru III porunci ca procesul meu să se începă de nou și încă în absența mea, — a *inculpatului*

Încă în diua antai, când fură esaminate scrisorile de odinōră, puse în archiva tribunalului militar, s'a aflat, că pe dosul epistolei cu pricina sunt scrise două nime. Cercetară lucrul și află și aceea, că epistola a scris'o un coleg al meu dela universitate, adresată, numai așa în glumă, unui alt student pe lângă subscrierea mea, vrēndu cu ea a se face puțin bucluc unui profesor al nostru. Dér fiind-că pe atunci în fiă-care om se privia acolo un revoluționar și mai marele poliștilor ținea să se facă plăcut Țarului prin arestări cât mai numēroșe, e ușor de găicit, că tribunalul militar nu prea cerceta adevărul, ci după cum arată și întemplarea mea, era obiceiul a isprăvi cât mai ingrabă astfel de procese

de vātēmare a Maieștii.

Grație nu puteam căpāta, fiind-că n'am fost vinovat, ci mi-s'a spus numai, că pot merge încātră imi place.

Astfel după cinci ani de chinuri m'am reintors acasă, sdrobotit trupesc cu desēvēșire.

În Petersburg mi-a ajuns la urechi vestea, că rēmānerea mea în țēră nu va fi privită cu ochi buni de nimenea. Bine, am emigrat dér, și astăzi scriu trista mea istorie, ca un nenorocit fără de țēră.

Las' să nvețe minte din pățania mea celū ce treue să nvețe. H.

Verzea haiducul.

— „Diori, diori, dragi diori

Nu grābiți cu reversat.

Că m'apucă diua 'n sat

Și mi-e murgul de furat,

Și mândra de căpētat.

Dér, nu mi-e murgul de furat,

Nici mândra de căpētat,

Că bani mulți am numērat,

Colea 'n stălpul porții

La dragi rațele lunii.

Și am bune mărturii:

Luna și cu stele,

— „*acum vine să ne perdem și naționalitatea*”; acesta era aceea ce 'lă durea și ce voia să se prevină. Admițându această intențiune ne putem apoi explica lesne, cum de s'a întâmplat, că lamura clerului din afară s'a unită cu actorii, ér membrii capitulari încă se desbinară în două părți.

Nu amintim de singuraticile faze ale procesului, de instanțele felurite și rezoluțiile căpătate dela diferite foruri, pe la cari s'a preumblat cauza în cursul de trei ani; suntem datorți însă memoriei lui Bărnuț și adevărului, ca să constatăm, că nu actorii și mai puțin Bărnuț a fost cauza, că s'a amestecat în lucru și primatele din Strigoni și încă ca judecător în o cauză ce privia biserica română unită. Căci Bărnuț în totdeauna a fost în contra acestui amestec; ecă ce dice elu unui pretin alu său în o scrisore cu dt. 22 Maiu 1844; „S'a cerut săboru prin primatu, — asta e *contra historiam*, că din vécú nu s'a audítu, ca vre-unu episcopu de-ai noștri să fi adunat săboru pe această cale, — și contra *jus subsistentie personalis Ecclesie nostrae*, căci se face robă biserica unui episcopu de unguur, care tocma așa nu se ține ca judecător peste biserica noastră, cum nu se ține Mufti din Teligradu; și éráși din vécú nu s'a audítu, ca consistorulu nostru să se fi subscrisu la primata ce o slugă.... Óre ne bunu este primatele, ca să ne lase din mână, decă ne-ai căpătat odată; decă ilu lași odată să intre în biserica noastră, va fi anevoiă a-lu mai scóte, — „adj a tótnak szállást és kiver a házból.“

Scosu afară din școlă, lipsitu de pânea de lipsă spre a pute lucra, s'a vécútu de nou Bărnuț înainte acelei mari întrebări a vieții, că ce are să începă, de ce să se apuce? „Destul că noi suntem puși în uliță“, scrie B. unui prietinu alu său în 1845, — „la sate nu avem ce căuta, căci n'amă sémănatu nici amă seceratu acolo, apoi caru plugu, boi și sémăntă nu avem ce să sémănam de aci înainte, nici banu ca să ne cumpărăm aceste.“ Că nu și-a agonisitu banu în timpul profesurii, nu e lucru de mirat, căci profesorii dela gimnasiu și liceu erau miserabilu plătiți cu totă ameliorarea salariilor din 1833 înainte.

Deși disgustat de cele ce esperiasé în vieță, și trecut peste etatea studențescă, cu curagiulu și rezoluția lui caracteristică se apucă de studiarea drepturilor în academia de drepturi din Sibiu, ca armat cu sciunțele juridice să potă folosi mai bine némului său.

Cu privire la academia acesta însemnă după Barițiu, că vécúndu Sașii

prin anii 1840—41, că Maghiarii nu mai așteptă lege pozitivă, ci începú să propue și studiulu de drepturi în limba lorú, au decis a-și rechiama pe fii lorú dela Clușiu, a-și înființa o academiă de drepturi în Sibiu cu limba de propunere germană, la începutu cu unu cursu de doi, mai târziu de trei și în fine de patru ani. Acea academiă a folositu fórté multu și Românilorú, a cărorú tinerime o frecuenta cu mare plăcere și în numărú considerabilu până la era dualismulu și și după aceea.

La academiă acesta a studiatu Bărnuț în anii 1846/7 și 1847/8 și aci l'au apucat și vremile de suferințe ale națiunii.

Bărnuț a pătimitu continuu de o bolă reumatică, care o-a avut în totă vieță, și mai tare l'a torturat în timpul petrecerii în Sibiu.

Deși retrasu așa-șicéndu de pe cariera publică, nu-și perdú popularitatea avută, ci rămase ca și mai înainte stimatú, iubitú și respectatú de conaționali săi; elu întreținea legăturu intime cu bărbații mai de frunte ai poporulu românú atât de aci, câtú și din țéră, și mai alesu aceștia de câte-orú aveau cale pe la Sibiu, nu întârziu a cerceta pe „celu mai învécútu și mai popularu bărbatu alu Ardélului“, cum se exprimă G. Sionu în „*Suveniru contimporane*“, care ne descrie impresia ce o-a făcutu persoana lui Bărnuț asupra lui în chipulu următoru: „Merserămú mai multu Moldoveni la elu și făcurămú cunoscința lui. De-odată rămaserămú estasiati: nu ne puteamú da sémă cum se putea, ca unu asemenea omú să se bucure de unu nume atât de mare. În adevérú, acestú omú avea unu aeru de totú comunu: vorba lui îngăimată, natura lui timidă, manierele lui ordinare, fisionomia lui liniștită nu exprimau mai nimicú; din contră, părea a fi unu jumătate de omú, o fantasmă ce ar fi abandonatú Purgatorulu, ca să se mai întórcă odată pe lume. Dér după ce ne mai lipirăm de elu, după ce ne lăsarăm în convorbiri mai intime, recunoscurămú în elu unu bărbatu în adevérú superiorú; la cuvintele de patriă, națiune, românismú, elu se entusiasma ca unu poetú, figura lui lua unu aeru de omú inspiratú de profetu; vorba lui, unu accentu simpaticu și durerosú; căutătura lui svérlea scánței de curagiu și terorismú. Bărnuț se bucura de o popularitate imensă și bine meritată.“

Vieța lui Bărnuț din anii 1848 și 1849 e legată de evenimentele epocale din acei ani, și precum nu este cu putință a scrie istoria acelorú timpuri fără ca să se amintescă una câte una faptele

eroice și jertfele aduse pe altarulu națiunii de acestú adevératú atletú alu românismulu, chiar așa ar fi defectoasă și cu totulu imperfectă schița biografică a lui Bărnuț, decă nu ne-amú opri ceva mai multă la epoca cea mai strălucită în vieța lui, la anii în care și-a elupatú lauri nemuririi.

Bărnuț este motorulu adunării naționale, a celei mai mari manifestațiuni de vieță națională și politică a Românilorú, alu celui mai mare evenimentu din istoria modernă a lorú. Căci când se aflau Românii în pozițiunea cea mai teribilă și în confusiunea cea mai mare, când frecările dintre unioniști și antiunioniști erau la culme, se pune în circulația o proclamațiune cu datulu de 25 Martie 1848, eșită din péna bărbatulu providențialú, carele avú geniulu să intrupeze și formuleze aspirațiunile sufletulu națiunii. „Deși proclamațiunea era anonimă, dér inteligința română, studenții și discipulii lui Bărnuț, recunoscú sufletulu, péna și ideile lui în densa.

În circulara acesta resumă Bărnuț întreaga programă națională; elu propunea: Congresu naționalu românú; libertate individuală prin suprimarea iobăgiei, libertatea națională prin reșederea națiunii române în drepturile sale de a avé deregători și deputați în dieta țării; nici o unione cu Ungurii până nu se va trata cu ei ca națiune liberă cu națiune liberă. Pe urmă se provócă toți Românii, ca fără deosebire de clasă și condițiune, să lucreze într'unu cugetú și unu sufletu după ideile acestea.

A doua zi, în 26 Martie, Bărnuț în o nouă proclamațiune esplică poporulu drepturile sale, ilu îndemná a se întruni în adunare generală și îi arată dorințele și aspirațiunile sale, pe cari datorú este a și-le validita înainte guvernulu.

Aceste proclamațiuni, copiate în mii și mii de esemplare, au electricatú pe toți Românii; ideile și principiile proferate în densele s'au făcutú îndată decalogulu națiunii și ele au determinatú întreaga purtare a poporulu în revoluțiune. Proclamațiunile acestea au avut de urmare adunarea din Dumineca Tomei, care a premersú adunării naționale din 3/15 Maiu.

(„Amicul Familiei.“) (Va urma.)

Faceti asemenea!

De sub póla Meseșului-ardeleanu, Ian. 1890.
Cu bucuria vinu a face cunoscutú cetitorilorú acestui prețuitú diaru următorulu faptu mărețú, sévărșitu în timpul mai nou din partea bravulu poporú românú din comuna Buciumú (com. Sălăgiu):

E vorba despre afurisita de beatură care pricinuesce atatea nenorociri, ruinează atatea averi, sdruncină atatea sănătăți, și care scurtéază atatea vieți. Multu și-au bătutu capulu și s'au sfătuitú bunii noștri preoți și invécători din Buciumú, că ore cum și pe ce cale s'ar puté stírpi această spurcată și monstruoasă patimă din mijloculu poporulu nostru și în cele din urmă ei au venitú la fericita ideă, de a sfátui pe poporú să se constituie într'unu felu de societate de abstenență.

Ideia a predicat'o în biserică la 15 Decemvre an. tr. harniculú preotú Ionu Maximú, care cu asta ocaziune ținu o minunată vorbire cătră poporú, arătându primejdia, pecatele cele mari și multe și nespusele pagube, ce le pricinuesce beutura pentru trupulu și sufletulu omulu. I îndemná dér pe ómeni, ca să se cugete, nu cumva s'ar invoi ei, ca să se constituie într'unu felu de societate de abstenență și cei ce vorú intra în această societate să facă legătură și să se fágăduiescă sərbătorece înainte ómenilorú și a lui Dumneșeu, că ei nu vorú mai lua în gura lorú nici unu stropú de beatură spirtuoasă.

În 18 Decemvre, fiindu sərbătoreca Sf. Nicolae, de nou se ținu în biserică o cuvântare cătră poporú și cu astă ocaziune li-se vésti ómenilorú, că încă în aceeași zi după prândú se va da sémnu cu clopotulu celú mare dela biserică și toți cei ce voiescú să facă parte din susu șa societate de abstenență, să se adune în școlă română gr. cat., unde să se mai sfătuescă la olaltă și apoi să subscrie o anumită obligațiune.

Așa s'a și întâmplatú. După prândú școlă era indeseuită de poporú, fiindu de față și preoții și invécătorii. Aci se mai rostú din partea preoțilorú o vorbire însufletitóre, după care d-lú invécătorú Ionu Maximú înainte martorilorú străini ceti și esplică din punctu în punctu scrisóra obligátore anume făcută pentru acestú scopú și apoi se purcese la subscriere. În ziua aceea au subscrisú 75 de inși.

În Dumineca urmátore, adecă în 22 Decemvre, d-lú preotú Ioanú Negreanu mai ținu în biserică o frumoasă vorbire la poporú, după care în aceeași zi éráși se adunará la școlă și mai subscriserá 80 de inși, cari toți s'au legatú, că dela anulú nou, adecă din 1 Ianuarie 1890 și până în 1 Ianuarie 1891 în ori-ce împrejurări s'arú afla, ei nu vorú folosi nici unu felu de beatură, afară de apă naturală, nici la casele lorú, nici în cârciume, nici în comună, nici afară din comună.

Astăđi așa-déră dintre bravii noștri

Gardulu cu proptecele!
Și mă 'n torcú și ér mă 'nholbú
Ca-o albină 'n cea stupină,
Ca-o mrénă 'n apă lină,
Ca holbură 'n cea grădină.“
Elu vorba n'ó isprăvia
Și pe Verzea mi-lú prindea
Și 'n temniță mi-lú băga.
Verzea din gură-și grăia:
„Maică, măiculita mea
Du-te, maică, și te róga,
De ai câni de domni mai mari,
Pe mine să mă slobódă.“
Ea departe 'ngenunchia
Și de-aprópe se ruga:
„Domnilorú, cinstițilorú,
Slobođiți pe Verzea meu
Că-i e vremea de 'nsuratú.“
Domnii-atunci au cuvântatú:
„Noi pe Verzea 'lu însurămú,
Căci nevastă i-amú aflatú
Și nănașu i-amú căpătatú:
Nevăstută cu trei prunci
Șede la casa din luncé.“
Ea la Verzea se ducea
Și din gură că-i grăia:
„Verzea, Verzea, dragulu maicei,
Domnii mi-au fágădúitú,
Că pe tin' te-orú însura
Căci nevasta ț-au aflatú

Și nănași ț-au căpătatú:
Nevăstută cu trei prunci,
Șede la casa din luncé.“
— „Maică, măiculita mea:
Póle lungi și minte scurtă,
Muiere nepricepută;
Căci nevasta cu trei prunci
Este țépa cu trei dungí:
Și nănașu mi-e bărdășu.“
Atunci murgu râncheza,
Șépte lăcate crepa,
Temnița se risipea
Și pe murgú încáleca
Și din gură că-și grăia:
„Domnilorú, cinstițilorú,
Rămâneți cu sănătate,
Că eu mă ducú mai departe.“
Domnii din gură-și grăiau:
„Du-te Verzea sănétosú
La bună mână ni-ai fostú,
Dér harnic de tin' n'amú fostú.“

Cânteculu celú mare*)

Colea 'n josú și mai în josú
Este-unú méré și este-unú pérú,
Este-unú patú mare 'ncheiatú

*) Această poesiă se cântă de cătră muieri cu privilegiulu mortii vre-unui soțu de căsătorie. Și anume muierele se punú în dorile țălei,

Cu scânduri d'albe de bradú.
Ér' în patú ce-i așternutú?
— Érbă verde, pânză nouă.
Și în patú cine-i culcatú?
— (N.) mortulu vécudulú!
Dér' la capú cine-lú păzesce?
— Mórtea, mórtea grabnica.
La piciofe cine-i șede?
— Șede cucu voinicu!
Mórtea din graiu își grăia:
„Haida, cuce, se schimbămú,
Sé schimbămú cu glasurile.“
Cucu din graiu își grăia:
„Ba, eu mórte, n'oiu schimba,
Că tu când dai a cânta,
Multú voinicu invécúvescú,
Copii mici imi sérăcescú
Conciuri d'albe imi cernescú.“
Cucu din graiu își grăia:
„Când începú eu a cânta,
Eu colea primávéra —
Esú voinicu cu plugurile,
Fete mari cu senele,
Neveste cu pânzele,
Copilași cu oile.“
Étá mórtea întră 'n satú

în care are să fie înmormenatú mortulu, afară în uliță sub ferestrele casei unde se aflá mortulu și apoi cântă cu glasú jalnicu această poesiă.

Nicáiri nu s'a bágatú
Până ce-aicí a intratú
Și la feréstr'a strigatú:
„Én eși (N.) până afară!“
— „Bucurosú eu ași eși
Dér' nu mă potú despărți
De dragă soția mea,
C'am trăitú bine cu ea.“
Strigá mórtea-a doua-óra:
„Eși (N.) până afară!“
— „Bucurosú eu ași eși
Dér' nu mă potú despărți
De dragi copilași mei,
C'am trăitú bine cu ei.“
Și mai strig'a treia órá:
„Eși (N.) până afară!“
— „Bucurosú eu ași eși,
Dér' nu mă potú despărți
De dragúți vecinii mei,
C'am trăitú bine cu ei.“
Cântă, cântă, Cocosú-Gaiú
Colea 'n stálpu portii
Și în crucea ferestrii
Lângă capulu mortulu
C'apucatú de-a scápătatú
Totú pe valea cu jalea
După delu cu doru.

Bucovița (I. Sibiu).

Dela Mia lui Iosifú Pécuarariu.

Valeriu Florianu.

Românii din Buciumu 155 capi de familie nu mai folosesc nici un fel de beutură spirtoasă. Bătrânii satului cu inima plină de bucuria spun, cum-că de când sunt, ei n-au pomenit nisece sărbători ale Nascerei Domnului mai frumoase și mai bine cinșite ca în acestu anu, căci pe când într'alți ani întâlneau o mulțime de oameni beți, cari strigându și injurându băteau ulițele și făceau felu de felu de răutăți, pe atunci de rëndulă acesta n'ai fi putut să vezi unu omu beatu pentru totă lumea și par' că pe fețele tuturor se vedea bucuria sufletească, ce li-o pricinuia prazniculu cinștitu alu acestor sărbători.

Apoi ca acești bunu poporeni se nu mai aibă nici ocaziune de a cerceta căruciumele, ceea ce se întâmpla mai vârtos în Dumineci, în sărbători și în serile de iernă, vredniculu învățătoru Ioană Maximu jun. a deschis încă dela începutulu lui Decemvre a tr. o școlă pentru adulți, unde se adună regulat în totă sera dela 7—8 ore vre-o 50—60 de țărani, pe cari li învătă a scrie, a ceti și a face socoteli, era cu vre-o 25 susu ășulu domnu învățătoru a formatu unu coru bisericescu, cu care înveselesc inimile bunilor noștri creștini în Dumineci și sărbători priu frumoșele cântări bisericesci, er după eșirea din biserică se adună mulțime de bătrâni și tineri în școlă, acolo învățătorulu le cetesce mai una, mai alta și se sfătuescu despre trebile comunei.

În comuna noastră era până acum datina, că după sărbătorile Nascerei tinerii și bătrânii arangiau unu felu de petrecere, numită „vergelu”, din care adese-orî urmau certe, bătăi, ba de multe-orî chiar și alte rele mai mari. În anulă acesta însă susu-ășulu d-nu învățătoru a isbutit a desmênta poporul dela acele petreceri împreunate cu mulțime de neplăceri și banii destinați spre acestu scopu i-a succesu a-i destina pentru punerea temeliei unei bibliotecii populare și astfel cei 8 fl. 64 cr., ce erau să se dea jidanulu pentru beutură, se voru da de aci încolo pentru cărți populare.

Aceste fapte vrednice de imitată am voit, Domnule Redactoru, a-le aduce la cunoștința publiculu românesc. Dea Dumneșeu, ca și alte sate românesci să facă ceea ce facu vrednicii noștri Români din Buciumu.

Din parte-mi dicu: fericie de acelu popor român, care are astfel de conducători bravi, și erași dicu: fericie de conducătorii, ai căroru popor urmăze sfaturile lor bune, precum le urmăze Buciumanii!

D.

O geografă nouă.

Reuniunea învățătorilor (maghiari) din comitatulu Bistrița-Năsăudu a edatâ în zilele acesteia Geografia acestui comitat lu crată de Iosifu Sebestyén, învăț. școlii elementare de stat du din Șieulămare și de Gavrilă Mihály, învăț. școl. elem. de stat du din Bistrița. Opulu e premiatu din partea reuniunii editore cu 200 de franci. Mi-am adus și eu acestu opor să vedu cum este și cu deosebire să mă convingă de cuprinsulu lui.

Ca să cunoșcem acestu opusculu din punctu de vedere pedagogicu și literaru, mi-oiu permite mai întâiu a arăta cuprinsulu lui, apoi a-mi face unele observări modeste. Din capulu loculu se scimă, că opuscululu e scrisu în limba maghiară. Pe dosulu fôiei titulare ni-se spune, că dreptulu de traducere și prelucrare și-lu rezervă reuniunea, — nu cumva dora să cerce cineva a-lu traduce pe franțuzesce ori englezesce fără învoirea reuniunii, că o pate! Nemții ori Români cu greu cred, că l'ar traduce ori prelucra; cauza? — o vom vedé în decursulu acestei dări de semă.

Ca opul premiatu de o reuniune dascălescă, trebuia să fiă dedicatulu cuiva. Și este, și adecă „ilustrulu „Domnu Desideriu Banffy baron de

„Losoncz, fișpanu în comitatulu Bistrița-Năsăudu, conducătoru binemeritat alu „causalor învățămêntulu poporalu, grațiosu patron alu învățătorilor poporalu.“ — Dedicatia o face reuniunea dascălescă.

Pe altă fôia vine precuventarea autorilor. Aci se aduce mulțămintă D-lui Dr. Iuliu Havaș, inspectoru reg. ung. de școle, care a inițiată acestă lucrare, și președintele eforiei școlii de stat du din Bistrița, Domnulu György Antal (nu Antonu Georgiu?) care a servit la acestă lucrare cu date, cum și tuturor membrilor (colegilor), cari într'unu modu ori altulu au ușurată lucrarea.

Pe o pagină separată dăm de intruniri metodice. Apoi la pag. 1 intrăm în însuși opuscululu, care se începe cu introducerea: 1) Orientarea în liberu. 2) Orizontulu și ceea ce ni-se presintă într'ensulu. 3) Atmosfera. 4) Regiunile și espuerea lor pe tablă și pe hârția.

Aceste 5 prelegeri se tracteză pe primele 5 pagine. Și, mărturisim sinceru, sunt și bine tractate; er decă la finea fiă-cărei prelegeri tractate ar fi puse și întrebările relative la fiă-care punctu mai esențialu — ar fi și mai bine, căci prin acele întrebări forțăm memoria elevulu a-și recapitula cele învățate; er decă întrebările sunt puse sistematice, devine repetirea cu multă mai ușurată.

La pag. 6. se începe secțiunea I. Orientarea în școlă. 1) Sala de învățămêntu. 2) Desemnulu planulu școlii. 3) Curtea școlii. Acestea încă sunt bine tractate, der și aci ca în totu opuscululu lipsescu întrebările de cari vorbii mai susu.

La pag. 7, cam la mijlocu, se începe secțiunea II. Comuna și conceptele legate de ea. Cunoșterea cetății Bistrița. (Așa-dera punctulu de mâncare e capitala comitatulu.) 1) Strada. Clădiri private și comune. 2) Piața. (loculu de tîrgu). 3) Cetatea și orașulu și primăria lui. 4) Celelalte strade ale Bistriței. Aceste prelegeri încă ar fi bine luate, der nu sciu decă stradele Bistriței sunt botezate atât de ungresce? Până a nu prinde geografia aceta în mână, eu sciam că Bistrița, ca și Sibiulu și alte orase cu populația săsască și românescă, își are numele stradelor nemțesce și românesce. Dealtmintea în timp și în spațiu ce nu se schimbă, Dômne Dumneșeu! Trăindă zile cu pecate și mai mari minuni putem vedé.

Însă nu mă prinde nici o mirare, că mai vâdurăm dela începutulu acestui tractat făcutu din Antonu Georgiu—György Antal—cu sên fără scirea persoanei ce pörta acelu nume? nu sciu, Dumneșeu scie; — de ce să nu vedem și stradele unui oraș săsescu cu nume ungresce?

Der să ne vedem de cale, că nserăm!

La pag. 15 în punctu 5 avem: Locuitorii Bistriței cu privire la limbă, adecă la graiulu vorbirei lor. N'ar strica decă mi-ar succeda a traduce fidelu, ca să cunoșceți și d-vostre cuprinsulu întregei lecțiuni. Să cercăm:

„În orașulu nostru locuescu mai multu de 8000 omeni. Locuitorii orașulu se numescu cetățeni.

„La oaltă ei formeză comuna cetățenescă sên orașulu.

„Civii acestui oraș sunt deosebiți de oaltă cu privire la limbă. Omulu exprimă prin vorbe ceea ce simte, ori cugetă, din vorbe e vorbirea (graiulu), vorbirea alcătuesce limba. Acea limbă, pe care o învătă prunculu dela mamă-sa, se numescu limbă maternă. Limba locuitorilor orașulu nostru e maghiară, germană (săsescă) și română (valahă). Omenii cari vorbescu o limbă formeză o naționalitate, și naționalitățile la oaltă formeză o familiă mai mare, națiunea. Locuitorii orașulu nostru la oaltă se țin de națiunea maghiară (formeză o parte din aceea). Toți sunt cetățeni Ungariei.“

Așa stă scrisu în carte, precum v'am citatâ aci. Să sciu, că n'ar fi lu-

cră cu supărare, mi-ași lua voia a face câteva întrebări:

1). De ce nu s'a ășu, că unii locuitorii ai Bistriței vorbescu țiginesce și alții jidovesce? Au dora pe Țigani și Jidani cei mulți din Bistrița i-au mâncat vâcolacii?

2). De ce nu s'a ășu, că fiă-care om de omenia își iubescu limba maternă, ca pe mama, ce l'a nutrit și apărâtă de tôte relele?

3). De ce limbei române nu s'au putut răbda să nu-i dică valahă, fiă măcar în paranteză?

4). De ce nu ni-se spune, că din cei 8000 locuitorii ai Bistriței, câți au limbă maternă pe cea maghiară, câți pe cea săsescă și câți pe cea valahă? ba: de ce nu au spus, câți au ca limbă maternă pe cea țiginescă și jidovescă? Că s'au pus la loculu atâtu locuitorii cu limbă maternă maghiară, ar crede cei ce nu cunoșc impregiurările, că ei formeză mulțimea, pe când decă ne-amu da la numerate, ne-amu mira unde amu ajunge.

5). De când omenii, cari au aceeași limbă maternă, formeză o naționalitate și nu o națiune? De când omeni de deosebite limbi materne formeză o singură națiune specifică? După aksioma aceta, amu puté merge cu teoria până a presupune, că tôte nemurile de omeni cu tôte limbile și idiomele lor formeză o națiune, pôte totu națiunea ungrescă, pe când noi scim, că poporațiunea întregulu globu pământesc e împărțită în națiuni după limbile lor materne, că limba este și datinele, cari deosebescu pe o națiune de alta, și nici de cum impregiurările politice între care trăesc. De ce Ciangăulu din România e Unguru, Polonulu din Rusia Polonu, Francesulu din Germania Francesu. Italianulu din Austria Italianu? De ce der să nu fiă și Români și Sași Ardélulu Român și Sași? De ce să fiă chiar Unguru? Cine a datu imputernicire autorilor opul a ne numi pe noi Unguri, pe câtă vreme noi scim, că nici ne-amu de neamulu nostru Unguru nu a fost? Că suntem cetățeni ai acestui stat — e dreptu, și aceta nu din grația cuiva, ci din causă că aici ne-au străplântat strămoșii noștri, aci au trăit și au murit ei, aci și-au avut moșiiile cari le-au apărâtă ca și limba și legea, aci ne avem și noi moșioarele ereditate dela ei și cari le păstrăm ca ochii din capu, pentru ele plătim dare în bani și în sânge, der nu o facem aceta ca să ni se spună fățiușu, că suntem ceea ce nu amu fost, nu suntem și nu vomu a fi, ci ca să fimu priviți de ceea ce suntem, de națiune română, cu limbă română, cu datini române.

Paremi-se că autorii opuscululu nu sciu ori nu voru a scie ce va să dică națiune; de nu sciu — învețe, apoi facă geografii; de nu voru a scie — pentru ce au fostu premiați? În reuniunea învățătorilor unguri din comitatulu Bistrița-Năsăudu sunt întrați — cu sên fără voia — și învățătorii români dela școlile așa numite fundamentale din fostulu districtu alu Năsăudulu: credem, că ca membri voru fi fostu și densus de față, când s'a votat remunerațiunea; pôte că va fi fostu careva și la censurarea elaboratulu. Au făcutu protestu contra acestu terminu greșit cu intențiune ori din igoranță? Au dora au recunoscut, că noi Români nu suntem națiune? Nu ne avem moșiiile noastre din moși strămoși scrise pe noi, pentru care plătim dări grele în bani și în sânge? Nu ne avem limba proprie, în care poți preda ori ce sciință? Nu avem o bogată literatură scrisă și o și mai bogată literatură nescrisă, cu care s'ar lăuda și cea mai cultă națiune din lume? Au dora strămoșii noștri au fost atât de ticăloși, de ne e rușine a ne mândri că le suntem urmași lor? Ne e rușine a spune, că suntem Români, și mai făloși ne-om ține cu numele de Unguri? Nu numele face pe om, nici

pe o națiune; elu sên ea își face numele și renumele; purtările ilu facu de veste ori de poveste. Der ore conlocuitorii noștri Sași nu s'or mulțami, că înțeleptii scriitori ai geografiei din vorbă îi veră în națiunea maghiară, când ei au diplome, unde sunt numiți de regii ungari „natio saxonica“? Dreptu avea fiă ertatul Eminescu când esclama:

Unde vei găsi cuvântulu
Ce exprimă adevêrul...

La pag. 15 punctu 6 geografia din vorbă tracteză despre civii orașulu Bistrița cu privire la religiunea lor, de unde vedem că ei sunt împărțiti în 6 religii: evanghelic-luteranu, romano-catolicu, israelitu, greco-orientalu și unitari. Adecă o națiune maghiară, într'unu oraș cu 3 limbi materne și 6 cofesii!

Punctu 7: Ocupațiunea civilor orașulu. 8: Referințe culturale, acetea er trebuescu cunoscutu, etă ce se scie în carte:

Civii din orașulu nostru toți sciu ceti și scie. Cultivarea comună o grăbescu deosebitele școle, din cari în Bistrița întelnim următoarele: 1 gimnasiu, 1 preparandiă (școlă normală), 1 școlă civilă pentru băeți, 1 școlă de agricultură, 1 școlă pentru ucenici industriali, 1 E. M. K. E. óvó (= institutu froebelian fundat și susținut de Első-Magyar Kultur-Egylet). 6 școle miste elementare, din cari una reg. ung. de stat, 3 evanghelic luterane, 1 romano-catolică, 1 greco-cat. și afară de acetea mai au luteranii o școlă de fete cu 8 clase și unu institutu froebelianu. Daună, că nu ni-se spune, că din acetea câte-su ungresci? Adecă autorii au creștut, că de sine se înțelege, că decă toți civii Bistriței sunt Maghiari, și școlile lor sunt tôte maghiare, ori le este limba propuneri maghiară, ori germană, ori română?

Obiectulu geografiei fiindu espusu în natură, trebe să-lu descriem precum este, nu cum a fostu, nici cum va fi cu atât mai puțin cum ar voiu autorulu să fiă; în geografia nu s'au permise nici licențele poetice, nici preocupările politice, geografia trebe să fiă oglinda fidelă a ținutulu ce-lu tracteză, er care carte se numesc geografia și nu este fidelă descriere a ținutulu, ce anunță că va tracta, — este o pocitură, și de omeni cu minte nu se va premia în vecii vecilor... Pôte fi cineva omu de omenia, cetățenu credinciosu și patriotu bun și de nu va fi Unguru; și pôte fi cineva totu Unguru, că de-lu va trage firea cea slabă, totu omu de nimic nu va fi în veci. Nu-i pădure fără uscături; uscă-se și fagi și brați, și moliji și stejari, der apoi să-i declară pe acestia totu sălci, nu este nebuniă? Vorba-i vorbă: geografia să fiă fidelă, istoria totu așa, ele laolaltă umblă și nu-i ertat să le schimbăm de dragulu nimêrui. (Va urma).

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biurulu de coresp. din Pesta.)

Paris, Februarie. Ducele de Orleans, fiulu celu mai mare alu contelui de Paris, a sositu eri diminetă cu o scrisore de abdicare a contelui de Paris (pretendentu alu tronulu francesu) și cu unu manifestu cătră Francesi. Sêra a fostu arestatu la ducele de Lijnes, dusu înaintea prefectulu poliției și de acolo în areștu. Prințul e tratat cu mare considerațiă.

Sofia, 8 Februarie. Din cercetările făcute se constată, că maiorulu Panița cu amicii săi s'au conjurat să omere pe principele și pe ministri Stambulov și Mutkurov. S'au luat măsuri energice pentru susținerea ordinei în țera.

Londra, 8 Februarie. Până eri la amedii au fost găsite în minele de cărbuni dela Abersychan, unde a fost esplosiă, 161 de cadavre.

Din traista cu minciunile.

Jidovul și finanții.

Un jidov, care negustorea cu grâne, își confundase cucuruzul într'un magazin și de mult ce nu l'a întors, îi era frică, că se strică. Cucuruzul trebuia întors, pasă-mi-te, că asta-i legea, d'cr ca să plătescă încă odată pe atâta, pentru că i-l'oră întorce, nu-i da mâna de felu. Speculantu, ca totă viața lui, el puse pe un perde-veră, se-lu arate la finanți, că sub cucuruz ar ave ascunsu nu sciu câtă duhanu. (tăbacu.)

Bucuria mutului, că vede pe ortacul său; finanții iesu la magazin și hop! lopată după dată.

Intorcă de dimineta până sera dungă 'n dungă se le-ajungă; ba și în ziua următoare, avură ce întorce, câtă mai că se spetiseră. Duhanu tufa! Jidovul sta într'unu colț și ridea și după-ce i-lu întorse bine le mulțami de ostenedă pof-tindă, se le fiă de folosu.

Jidovul și călugărul.

Unu perciunatu de cei cu mirosulu lui aiu, c'pă și duhodu, se certa c'unu călugaru anume despre aceea, care dintre cele două religii are mai mulți sfinți: cea jidovescă ori cea creștinăscă? Jidovulu d'cea ca a lui; călugărulu ba că a lui și nu era chipu, se iasă la căp-etaiu. „Sci ce — d'ice jidovulu vedendū, că cu vorba nu o voru scote la cale nici-decum — fiesce-care se-și ia sfinți legii sale de-arëndulu și de câte ori va aminti pe unulu, se tragă câte unu firu pin barba celuilaltu.“

„Bine“ răspunde călugărulu și pe dată se punu se-și numere sfinții.

„Abraham“ — începe jidovulu smulgendū unu p'ru din barba călugărulu.

„Stefanū“ d'ice călugărulu, făcendū și elu asemenea cu barba jidovulu.

„Isacu“ urmază cela smulgendū alt doilea firu.

„Petru“ răspunde asta urmându-i.

„Iacobu și proorocii-d'ice jidovulu smulgendū mai multe fire.

„.....Două-deci de mii de sfinți“ răspunde călugărulu mușcatu ca de șerpe de usturire și imbrăcindū barba jidovulu cu-o sdravănă smucire i-o rade întregă.

I. Koevary.

MULTE SI DE TOATE.

Instrucțiă mai înaltă pentru femei.

Camera belgiană, într'o discuțiune viuă asupra învățămintulu superioru, s'a ocupatu și cu drepturile, ce ar fi se se acorde femeilor pe t'ăr'umul acesta. La propunerea deputatulu liberalu din Lüttich, Magis. și cu învoirea regimulu, la lege s'a adausu următorulu articolu: „personele feminine potu obține demnități academice și se bucură de drepturile, ce rezultă din ele, în condițiunile stabilite de legea presentă“. Camera a hotărîtu oa persoanele feminine se potă exercita funcțiunile de medici și spîteri, fără nici o restricțiune. O propunere de a li-se acorda dreptulu se potă fi și advocați, se respinse. De asemenea a fost respinsă propunerea d'a li-se acorda numai unii ramu din medicină. S'a satoritu espresu, că persoanele feminine sunt libere a asculta la tôte prelegerile în tôte facultățile universităților și se frecventeze tôte cursurile de învățamintu. În urma noiei legi le este închisă numai cariera juridică chiar și când și-ar fi câștigatu demnitățile acestui ramu.

Incendiu mare în Washington.

Unu incendiu a izbucnit în casa d-lui Tracy, ministru alu marinei. D-na Tracy, una din fetele sale și alte două persoane au pieritu în flacări, ministrulu a pututu fi scos într'o stare inconștientă desăv'erșită. O altă fată a d-lui Tracy, măritată d-na Wimerding și fata acesteia au săritu printr'o ferăstră; ele au fostu ridicate rânite.

Divorțul în America.

E foarte interesantă o nouă statistică americană asupra divorțurilor (despărțeniile) întemplate în anii din urmă în Statele-Unite. Numărulu lor întrece cifra de 328,716. Divorțarea în America de cele mai multe ori, se face din cause foarte neînsemnate. Cităm câteva din ele: O femeie a intentatu divorțu bărbatulu său, pentru-că acesta i-a spus în față, că sora sa e hōtă; o altă americană, pentru că bărbatulu ei i-a bătutu cățalușulu și i-l'a datu afară din odaia unde ședea pe cea mai elegantă stofă; o altă esaltată, pentru-că bărbatulu avea obiceiul să fumeze dimineta său involuntar i-a stricatu frisura fru-fru. Unu bărbatu a trebuit să primescă divorțulu, pentru-că venindu mai târziu acasă n'optea, puțin cam chefuitu, a trețitu pe nevastă-sa ca să vorbească cu elu; alta pentru-că a trebuit să cōsă pe paltonulu bărbatulu său unu nasture, er unu bărbatu caprițiosu s'a divorțatu pentru că nevastă-sa l'a trasu puțin de barbă.

Defraudare în Berlin.

Administratorulu cassei comunei bisericesci Sf. George, anume Arendt, a fostu arestatu, fiindcă a defraudatu 60,000 mărci, timpu de mai mulți ani. Când poliștiții l'au luat se-lu ducă în arest, Arendt și-a luat cu sine o sticlută. Comisarulu de polițiă a observatu acesta, și nu l'a lăsatu nici unu momentu din ochi. Pe drumu Arendt duse sticlută la gură, ca să bea, d'cr comisarul i-o smulse din mână. Mai târziu s'a doveditu, că n sticlută era Cyankali disolvatū.

Cununiă. D-lu Hristea D. Stinghe și D-na Maria Bedițenu facu cunoscută cununiă lor, ce se va celebra Duminecă în 28 Ianurie în Bucuresci.

Gerar.	Sorele
15. 5. 15	7. 15. 5. 15
7. 14. 5. 16	7. 14. 5. 16
7. 12. 5. 17	7. 12. 5. 17
7. 11. 5. 19	7. 11. 5. 19
7. 9. 5. 21	7. 9. 5. 21
7. 7. 5. 22	7. 7. 5. 22
7. 6. 5. 24	7. 6. 5. 24

Tergulu de rimători din Steinbruch. La 3 Febr. n. starea rimătorilor a fostu de 56,612 capete, la 4 Febr. au intratu 1108 capete și au esitu 1061 rēmanendū la 4 Februarie unu număr de 95,654 capete. — Se noteză: marfa un-gurēcă veche, grea dela 43 cr. până la 44 1/2 cr. marfa un-gurēcă tineră grea dela 46 cr. până la 47 cr., de mijloc dela 45 cr. până la 46 cr. — *ușorā* dela 44 cr. până la 44 cr. — *Marfa țerānescă* grea dela 43 până la 44 — cr. — *de mijloc* dela 42 cr. până la 43 cr. — *ușorā* dela 42 cr. până la 44 cr. — *Marfa de România de Băkonu* grea dela — cr. până la — cr. transito mijloci grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușorā dela — cr. până la — cr. transito dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijloci dela — cr. până la — cr. — *Marfa sērbescă* grea dela 42—43 cr. transito; mijloci grea dela 42—43 cr. transito; ușorā dela 41—42 cr. Porci îngrășati de unu an dela — cr. până la — cr. îngrășati cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășati cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cantăriți la gară cu 4 1/2.

Din raportele comerciale din B.-Pesta

1 Februarie.

Negoțul în produse nu s'a ridicatu. Cu deschiderea navigațiunii se speră, că va intra mai multă viață în

negoțu. Negoțul în manufacturi de asemenea a fostu restrinsu. Număraru în piață a fostu de ajunsu. Polițe prima s'au plasatu cu 4 1/4 procente.

Bucatele. Pretulu bucatelor pe piețele *esterne* a fostu schimbăciosu. În Newyork, la începutulu septemănei trecute, prețurile scădură, se urcară apoi puțin și cătră fine eră au scădutu. În Anglia și Franca de asemenea nu s'au pututu susține prețurile. În Germania tendența era la început slabă, mai târziu fermă, și a încheiatu eră slabu. În B.-Pesta au încheiatu prețurile cu 5—7 1/2 cruceri mai sus ca în septemăna trecută.

Coloniale. *Zacharul* s'a urcatu cu 30—40 cr. de 100 kile. Prima 33.75, în cubulu 34.75 la 100 kilo. *Cafēna* Ceylon 200 fl., 188 fl. Iava 194, 180 fl. *Mocca* 200 fl. p. 100 kilo.

Păstăiose. *Fasole mare albă* 6.75, 7 fl. — *Linte* 9.50 fl. — *Mazere* 8, 9.50 fl. — *Macu* sură 25 fl., venetă 30 fl.

Victualii. *Găște grase*, vii 5.80, 6.50, slabe 3.30, 3.80, tăiate 5.50, 5.80; *rațe grase* 2.40, 2.80, slabe 1.50, 1.70; *pui* 1.10, 1.40; *curci* 5, 5.50, tôte cu părechia. — *Iepuri* 1.10, 1.20 bucată. — *Ouă* 34, 35 la 1 fl. — *Untu* 75—80 fl. — *carțoți galbini* 1.60, — *cēpă roșă* 6, 6.50; *usturoiu* 24—25 fl. — *maja metrică*.

Mierea străcurată 31—32 fl.

Nuci transilvane 19.50—20 fl. *Alune* 14—16 fl.

Unșorea de porcă are tendența de scădere. Unșorea de orașu s'a vëndutu cu 52 fl. cu butoiu cu totu, cu 50 fl. fără butoiu.

Slămina de masă 43. 43.50, afumată 50.50 fl.

În *lănd* negoțulu neînsemnatu. Tendența în Antverpa și Londra în soadere. Acesta însă nu va ave nici o înriurintă asupra pieței B.-Pesta, unde sunt puține provisiuni.

Piei uscate de bou 70—74 fl., ușore 66—70 fl.; de vacă 66—70 fl.; pitlingi 75—80 fl. pr. 100 kilogr.

Trageri la sorți.

Losuri de statū din 1860 1 Febr. **Seriele:** 16, 30, 74, 187, 281, 379, 565, 594, 625, 669, 691, 694, 964, 1047, 1121, 1316, 1480, 1486, 1496, 1649, 2264, 2323, 2334, 2339, 2579, 2670, 2747, 2904, 2925, 3023, 3029, 3082, 3379, 3684, 3890, 3895, 4094, 4289, 4485, 4538, 4668, 5395, 5765, 5879, 6285, 6514, 6738, 6880, 6910, 6930, 7000, 7070, 7294, 7311, 7584, 7616, 7691, 7999, 8119, 8447, 8508, 9058, 9402, 9417, 9444, 9450, 9453, 9537, 9725, 9797, 9838, 9905, 9947, 10040, 10400, 10503, 10571, 10634, 10895, 10905, 10911, 11042, 11094, 11161, 11227, 11272, 11300, 11417, 11524, 11676, 11937, 12199, 12219, 12305, 12843, 12937, 12965, 13026, 13401, 13618, 13732, 13896, 14164, 14260, 14310, 14260, 14622, 14785, 14817, 14923, 15012, 15073, 15210, 15228, 15366, 15402, 15856, 16088, 16276, 16384, 16530, 16794, 16816, 16877, 16933, 17116, 17297, 17305, 17350, 17358, 17362, 17437, 17763, 17822, 18062, 18819, 18941, 29001, 19111, 19236, 19278, 19282, 19484, 19714, 19834, 19952.

Cursulu pieței Brașov

din 8 Februarie st. n. 1890.		
Bancnote romănesci	Oump.	9.26 Vënd. 9.28
Argintu romănesc		9.21 9.26
Napoleon-d'or		9.38 9.41
Lire turcesc		10.61 10.66
Imperiali		9.61 9.66
Galbini		5.45 5.50
Scris. fonc. „Albina“	6%	
Ruble rusesc		1.26 1.27
Mărci germane		57.70 57.90
Discontulu	6—8%	pe anu.

Cursulu la bursa de Viena

din 7 Februarie st. n. 1890.		
Renta de aură	4%	103.45
Renta de hărtie	5%	97.25
Imprumutulu căilor ferate ungare		

auru		116.25
dtu argintu		95.40
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)		—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)		—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)		113.50
Galbeni împărătesc		5.66
Napoleon-d'or		9.40 1/2
Mărci 100 imp. germane		57.87 1/2
Londra 10 livres sterlinge		118.70

Bursa din Bucuresci din 5 Febr.

Valori	%	SECUND
Rentă română perpetuă 1875	5 1/2	99 3/4
Renta română amortisabilă	5 1/2	98 1/2
dtto	4 3/4	83 1/2
Renta rom. (rurale convertite)	6 1/2	102.
Oblig. de stat C. F. Române	6 1/2	—
idem idem	5 1/2	—
Imprumutul Openheim 1866	8 1/2	—
Imprumutul Oraș. Bucuresc	5 1/2	89.
idem idem din 1884	5 1/2	—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciar ruralu	7 1/2	102 1/4
idem idem	5 1/2	96 1/4
Credit Fonc. Urb. din Bucuresc	7 1/2	102 3/4
idem idem	6 1/2	101 1/2
idem idem	5 1/2	93 1/2
Credit Fonc. Urban din Iași	5 1/2	80.
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	250.
V. N.		
Banca Națion. ult. div. 73.35	500	1161.
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	321 1/2
Naționala de asig. ult. div. 18 lei	200	—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	—
Soc. Rom. de Hărtie ult. div.	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—
Națion. de Asig. ult. div. 128.35	—	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hărtie ult. div.	—	—
Agio în Bursă	—	—85
Rubla de hărtie	—	—
Banca Națion. a României		
Scempt.	6 1/2	—
Avansuri pe efecte	7 1/2	—
Avansuri pe Lingouri	7 1/2	—

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 5 Febr. 1890.

Semințe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 kilogr.	
		dela	până
Grâu Bănățenesc	79	8.65	8.70
Grâu dela Tisa	79	8.60	8.65
Grâu de Pesta	79	8.65	8.70
Grâu de Alba-regala	79	8.40	8.50
Grâu de Bácska	79	8.40	8.50
Grâu ung. de nordu	79	—	—

Semințe vechi ori noue	soiulu	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 kilogr.	
			dela	până
Secară		70—72	7.95	8.20
Orzu	Nutrețu de vinars	60.62	6.50	6.85
Orzu	de bere	62.64	7.15	8.—
Ovășu		64.61	8.40	10.—
Cucuruz	bănăt.	89.46	7.45	7.90
Cucuruz	altă soi	75	4.95	5.—
Cucuruz		73	4.85	4.90
Hirișcă		—	5.—	5.25

Produse div.	Soiulu	Cursulu	
		dela	până
Sem. de trif.	Luternă ungar. francesă	58.—	62.—
	rosiă rafinată dublu	38.—	41.—
Oleu de rap.		43.50	44.—
Oleu de in		6.50	6.75
Uns. de porc	dela Pesta dela țeră sventată afumată	53.—	53.50
Slămină		44.—	44.50
Sēu		51.—	51.50
Prune	din Bosnia în buti din Serbia în saci slavonū nou bânățenescu din Ungaria un-guresc sērbesc	32.50	33.50
Lictaru		—	—
Nuci		—	—
Gogoși		27.—	28.—
Miere	brută galbină strecurată de Rosenau brutū Drojdițe de spirt	28.—	30.—
Ceară		120.	121.
Spirtu		12.50	12.75
		15.25	15.75

Cursulu losurilor private din 5 Febr.

	cump.	vînde
Basilica	8.10	8.50
Creditu	182.50	183.50
Clary 40 fl. n. c.	58.—	60.—
Navig. pe Dunăre	130.76	131.75
Innsbruck	26.—	26.50
Keglevich	—	36.—
Krakau	23.50	24.50
Laibach	24.—	24.56
Buda	61.—	62.—
Palfy	57.—	57.75
Crucia roșie austr.	19.70	20.—
dto ung.	12.60	12.90
dto ital.	15.50	16.25
Rudolf	19.50	20.50
Salm	60.25	61.25
Salzburg	26.75	27.25
St. Genois	61.50	63.—
Stanislaw	—	34.—
Triestine 4 1/2%	100 m. c.	151.—
dto 4%	50	72.—
Waldstein	40.25	41.25
Windischgrätz	55.—	56.—
Sērbesc 3%	37.25	37.50
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	111.50	112.25

Editoru și Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșanu.

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Mästerchen des Stoffes von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide fränselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe.— Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht fränselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Das Seidenfabrik-Depôt von **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.), **Zürich** verwendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

**FARMACIA
I. PSERHOFER**

VIENA, Singerstrasse Nr. 15 230,12-8
la „**Goldenen Reichsapfel**“.

Pilule pentru curățirea sângelui, mai înainte numite „*Pilule universale*“, merită cu totu dreptul numirea din urmă, de ôre-ce în realitate sunt multe bôle. la cari aceste pilule au dovedit efectul lor în adevêru escelent.

De mai multe decenii sunt aceste pilule lătite pretutindenea, de mulți medici prescrișe și puține familii se voru afla, la cari ară lipsi o mică provisiune din acestu medicamentu de casă escelent.

Din aceste pilule costă: 1 cutiă cu 15 pilule 21 cr., 1 sulă cu 6 cutii 1 fl. 5 cr., la trimiteri nefrancate cu rambursă 1 fl. 10 cr.

Trimițându-se prețulu înainte costă dinpreună cu espedarea francată. 1 sulă cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. — (Mai puțin de un sul nu se pôte trimite.)

Se face rugarea espresă de a cere pilulele pentru curățirea sângelui anume ale lui **I. Pserhofer** și de a observa la aceea, ca etichetele de pe capacul fiă-cărei cutii se fie provêdute cu subsemnătura **I. PSERHOFER**, care se află și pe instrucțiune în colôre roșă.

Balsam în contra degerăturai de **I. Pserhofer**, 1 borcanelu 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Sucul Spitzwegerich, în contra catarului, răgușei, tusei spasmodice etc. 1 sticlă 50 cr.

Alifă americană în contra durerilor reumatice, 1 fl. 20 cr.

Praf în contra asudării picioarelor, prețulu unei cutii 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Balsam în contra gușilor, 1 sticlă 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viață (Picăturile de Praga), pentru stomach stricatu, contra nemisturii etc. etc. 1 sticlă 22 cr.

Minunatul balsam englezesc. 1 sticlă 50 cr., 1 sticlă mică 12 cr.

Prafuri în contra tusei etc., (*Fiakerpulver*) 1 cutiă 35 cr., cu trimiterea francată 60 cr.

Pomada-Tanochinin de **I. Pserhofer**, cel mai bun mijloc pentru creșterea părului. Un borcan 2 fl.

Plastru-universal, de profesoru **Steudel**, medicamentu de casă pentru rani, bube etc. 1 borcan 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare-universală de curățeniă, de **A. W. Bulrich**. Un medicamentu escelent contra tuturor urmărilor misturii stricate. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci numite se mai află tôte specialitățile farmaceutice indigene și streine, anuntate prin tôte fiarele austriace, și la casă, când unele din aceste specii nu s'ară afla în depositu, se voru procura la cerere cu promptitudine și câtu se pôte de eftin.

Trimiterea cu poșta se efectuează grabnică, fiind prețulu trimis înainte, comande mai mari se efectuează și cu rambursă.

Trimițându-se prețulu înainte, (mai bine cu mandat postal) portul este mai eftin, ca cu rambursă.

Ori și ce DURERE DE DINȚI

o delătura îndată sticlă „**Lyton**“ probată de 20 de ani în mii de casuri, ce se capetă pentru 36 cr. la **DEMETER EREMIAS NEPOTII** în Brașov. 253,4—1

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe couponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, se binevoiască a scrie adresa lămuritū și se arate și poșta ultimă.

Totodată facem cunoscutu tuturor D-lorū abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilor „**Gazetei**“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potū adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „**Gaz. Trans.**“

Inchiriare prin oferte

Localul cu grădina de pe proprietatea școlei de statū în Brașov, **Strada Căldărarilor**, se închiriază prin oferte pe timpu de 2 ani.

Ofertele închisa suntū a se trimite până la **25 Februarie a. c. directorului școlilor de statū**, dela care se potū lua informațiuni în privința condițiunilor.

Curatoriul școlilor de statū.

256,3—1

Preparatele antiseptice

ale lui

Dr. GUST

pentru îngrijirea dinților și a gurei au unu efectū escelentū, curățitorū, conservatorū și întăritorū asupra organelorū gurei.

Aceste preparate conținū afară de cele mai bune materii tolosite până acuma spre acestu scopū, și **nouē mijloce cu unu efectū însemnatū antisepticū**, adecă care împedecă stricarea seu putredirea dinților, precum și îmbolnăvirea gingiilor.

1 flaconū cu apă de gură à 50 cr. și à 1 fl.

suficientă pentru mai multe săptămâni.

1 cutioră cu prafū de dinți à 25 cr. și à 50 cr.

1 borcanelū cu pastă de dinți à 40 cr.

Depositul principalū la **FRIEDRICH STENNER**, farmacia la „**LEUL DE AUR**“ în Brașov. 66

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni 3 fl. —
Pe șese luni 6 fl. —
Pe unū anū 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni 10 fr.
Pe șese luni 20 fr.
Pe unū anū 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anū 2 fl. —
Pe șese luni 1 fl. —
Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anū 8 franci.
Pe șese luni 4 franci.
Pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se facū mai ușorū și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vorū abona din nou, se binevoiască a scrie adresa lămuritū și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „**Gazetei Transilvaniei**.“

Unu remediū de unu efectū surprindetorū pentru întrebuiințarea esternă în contra reumatismului și a șoldinei (podagra), în contra umflăturilor de lucațiune și traumatice, precum și în contra junghiurilor reumatice și la capū urechi este așa numitulū

REPARATOR.

Conformū dovedilorū statistice dela spitalulū St. Rochus s'au făcutū acolo 136 de încercări cu Reparatulū, dintre cari a rezultatū în 7 casuri ameliorarea, în 129 casuri însănătoșarea deplină.

De căpētātū prin poște dela farmacia mea și la tôte farmaciile din țeră. O sticlă mare 1 fl., sticlă mică 50 cr.

GEORG KRIEGNER, farmacistū la „ungar. Krone“
Budapest, Calvinplatz.

245,5—4